Poštnina plačana v gotovini Leto LVI. V Ljubljani, v torek, dne 27. novembra 1928 Št. 272. St. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, netrankirana pisma se ne sprejemajo • Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 • Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Protimoralno delo fašistov

Pred dvema ali tremi leti je prišla v Ljubljano voditeljica mestnih ljudskih knjižnic v Clevelandu, da nakupi za te slovenske knjige. Vodilni možje Amerike so namreč spoznali, da gre roko v roki z asimilacijo naroda tudi njegovo moralno propadanje. Kdor je zatajil svoj materni jezik, je običajno zatajil tudi velik del one morale, ki jo je podedoval od svoje družine. Ko je prevzel tuj jezik, ni obenem tudi prevzel morale, ki jo ohranja tuja družina, temveč le slabe šege, ki vladajo izven družine, na ulici. Vsa zgodovina Newyorka tudi dokazuje, da so dali asimilirani tujci pretežno večino vseh zločincev in zato je moderna Amerika začela spoštovati manjšine in zato vodi boj proti asimilaciji.

Kdor hoče zato dvigati ljudsko moralo, mora govoriti ljudstvu le v njegovem jeziku. Najti mora one najsvetejše kotičke človeškega srca, kjer je še shranjen materin nauk in odkoder edino vodi pot k moralnemu življenju. Samoposebi jasno je zato, da je Cerkev vedno oznanjala svoj nauk v vseh jezikih, da je spoštovala materin jezik vsakogar, ker drugače sploh prodreti ne bi mogla do človeškega srca. Naravnost odpovedati bi se moral duhovnik svoji apostolski službi, če bi hotel govoriti vernikom v jeziku, ki je njemu tuj. Niti ena srčna struna ne bi mogla zazveneti in ves napor bi bil brezuspešen. Prepovedati duhovniku, da uči otroke v njih jeziku, se pravi zato, duhovniku onemogočavati, da vrši svojo visoko službo. **To pa delajo danes fašisti.** Ne puste, da bi se v šolah učil krščanski nauk v slovenskem jeziku, ovirajo slovenske pridige in hočejo, da tudi Cerkev pomaga pri njih barbarskem asimilacijskem delu. Mesto da bi Cerkev zidala na temelju morale domačega ognjišča, naj bi z asimilacijo širila tudi moralno dekadenco! Ali si je sploh mogoče misliti bolj neverjetne stvari!

In to v sedanjih žalostnih časih, ko je ljudska morala na neverjetno nizki stopnji in ko splošna beda izpodkopuje še zadnje ostanke morale. Če bi bili fašisti le količkaj državniki, bi se morali naravnost na kolenih zahvaliti, da sploh koga najdejo, ki skrbi za dvig ljudske morale. Mesto tega pa ovirajo še one, ki edino morejo rešiti moralo.

Kakor da še ne bi bilo zadosti razdiralnega dela fašistov. S svojimi zločinskimi požigi in preganjanji so ubili med narodom ves pravni čut in danes v Italiji nihče več ne veruje v človeško pravico. Kako tudi. Na italijanskih sodiščih je mesta le za fašistovsko justico in ta sistem krivice je izpeljan do te mere, da je pravda z vso sigurnostjo izgubljena, če jo vodi slovenski advokat. Na sodniji ni nobene pravice, v uradih ni nobene pravice, v občini ni pravice, povsod je za nefašista sama krivica in ni človeka več, ki že ni obupal nad pravico v Italiji. Kadar pa je pravni čut ubit, takrat je skrajna nevarnost, da izgine tudi moralni čut. To skrajno nevarnost odstranjajo z največjimi žrtvami slovenski duhovniki, a tudi pri tem jih ovirajo fašisti.

Zato pa tem bolj skrbe, da se nemorala čim najbolj razpase. Kjer so fašisti v vasi, tam so plesi na dnevnem redu, tam se zapravlja denar in širi razuzdanost. In kako bi bilo drugače? Kar je najslabšega v vasi, kar najmanj časti domače ognjišče, to poberejo fašisti in ti moralno propadli ljudje vladajo potem v vasi. Seveda po svojem okusu in po svojih razvadah.

Pri vsem tem svojem razdiralnem delu pa imajo fašisti še drznost, da lažejo po svetu, kako ščitijo Cerkev, kako žive v soglasju ž njo. Ni mogoče dovolj povdariti, kako ogromna laž je to. Ne dovoljujejo fašisti verskega pouka v italijanskih šolah in ne dovoljujejo ga Slovencem. V svojih fašistovskih organizacijah pa vzgajajo mladino v duhu, ki je diamentralno nasproten krščanski misli. Ni zaman »Osservatore Romano« že opetovano nastopil proti tej fašistovski vzgoji mladine, a fašisti se niso iztreznili.

Kakor da bi hoteli svoje razdiralno delo dovršiti do konca. Požgali so kulturne dome, napovedali boj slovenski knjigi, pregnali kulturne delavce, uničili slovensko šolo in sedaj bi hoteli pohoditi še moralo. Ne samo narod revežev, temveč tudi narod propalic bi hoteli imeti na meji in potem bi se čutili varne. Popolna puščava na meji, to je njihov ideal.

Proti takšnemu idealu pa mora biti Cerkev in zato tudi slovenski duhovnik. Vseskozi pozitivno lojalno učijo narod, da daje državi, kar je njeno, ali ne morejo dati državi duš, ker so te od Boga. Zato se slovenska duhovščina ne more odreči svoji dolžnosti, da oznanja božji nauk v materinem jeziku in zato na tem polju ne more odnehati.

Proti vsem fašistovskim zaprekam bo slovenska duhovščina v Primorju vršila še nadalje svoje moralno delo, ker mora tako delati, ker bi se drugače izneverila sebi. Najtežja obsodba za fašizem je njegovo protimoralno in proticerkveno delo in tu je začetek onega obračuna, ki bo porušil fašizem. Na kulturnih in moralnih razvalinah ni mesta za spomenike, temveč le še za nove razvaline. Spoznali bodo še fašisti, kako so pričeli podirati svojo stavbo, ko so pričeli rušiti moralo s preganjanji slovenske in druge duhovščine.

Seja Narodne skupščine

Belgrad, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Skupščinska seja se je pričela ob pol 11. Po opravljenih formalnostih je skupščin. tajnik Panta **Jovanović** prečital zapisnik zadnje seje.

Zemljoradnik **Savljić** se je oglasil k besedi k zapisniku. Govoril je o vseh mogočih stvareh, samo ne k zapisniku. Napadal je večino, da se ne udeležuje dela. Ker so seji prisostvovali samo trije zemljoradniki, so padali medklici na njihov račun. Nato se je Savljić spomnil zapisnika in zahteval, da se zapiše v zapisnik ves njegov govor. Tajnik Jovanović te zahteve ni sprejel. Skupščina je z veliko večino sprejela zapisnik.

Nato je predsednik prebral nove zakonske načrte, ki so predloženi ter prečital poročilo glavne kontrole. Ker je med tem 10 poslancev pismeno zahtevalo poimensko klicanje poslancev, se je isto izvršilo. Predsednik je ugotovil, da je **navzočih 153 poslancev** in da ima skupščina kvorum. Tajnik Jovanović je prečital interpelacije na razne ministre in poročal o prošnjah, ki so prišle na odbor za prošnje in pritožbe. Ob pol 12 se je seja zaključila. Ob koncu seje je predsednik pozval poslance, da se udeleže parastosa za pokojnim skupščinskim podpredsednikom Agatanovićem.

Prihodnja seja bo jutri ob 10 dopoldne. Na dnevnem redu so: 1. izvolitev skupščinskega člana v odbor za vojno odškodnino; 2. poročilo odbora glede konvencij z Italijo o pravni in sodni zaščiti; 3. poročilo o zakonu o dogovoru z Avstrijo o vzajemnem pravnem občevanju; 4. razprava o poročilu odbora o predlogu zakona o zemljiškem katastru.

Kongres delavskih zbornic

Belgrad, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je vršila slovesna otvoritev palače Delavske zbornice v Nemanjini ulici. Slavnosti so prisostvovali župan dr. Kumanudi, zastopniki min. za soc. pol. in drugih državnih oblasti, več narodnih poslancev, zastopniki različnih gospodarskih in socialnih ustanov in velika množica delavskih zastopnikov, predvsem pa zastopniki vseh delavskih zbornic v državi. Ljubljansko je zastopala delegacija kluba krščanskih socialistov, socialnih demokratov in narodnih socialistov. Godba je najprej zasvirala delavsko himno, nakar je nekdo deklamiral prigodno pesem umetnika Gošiča. Govorili so predsednik belgrajske Delavske zbornice Negoslav Ilič, osrednji tajnik delavskih zbornic dr. Topalović, belgrajski župan dr. Kumanudi, zastopnik min. za soc. pol. in dr. Milan Glaser od Osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Potem se je vršil **kongres delavskih zbornic.** Predsedoval je Negoslav Ilič. Izvolile so se komisje, ki so izdelale resolucije. Te so bile danes kongresu predložene. V resolucijah se zahtevajo: gotovi vstavki v finančni zakon za l. 1929.-30., zakonski načrti o delavskih pogodbah, delavskem pomožnem osobju, spreminjevalni predlogi v zaščito delavstva z ozirom na zakon o švedskem vžigalčnem kartelu. Zahteva se, da se ukine zakon o zaščiti države, da se odpravi vsaka omejitev zborovalne svobode in svobode strokovnih organizacij ter da se odpravi militarizacija železničarjev in rudarjev za slučaj štrajka.

Največja in najaktualnejša je bila razprava o preosnovi zavarovalne zakonodaje, pri kateri so delegati kluba krščanskih socialistov energično zastopali čim večjo avtonomizacijo delavskega zavarovanja oziroma njegovih ustanov. Sprejela se je kompromisna resolucija in sledeče zahteve: Takojšnja uvedba starostnega in invalidskega zavarovanja delavcev vseh skupin. Novelizacija in razširitev pokojninskega zavarovanja na zasebne nameščence, na vse skupine nameščencev in na vse pokrajine v državi. Važno je, da se je kongres postavil na stališče, da je treba ustvariti enotnost vsega zavarovanja v tem smislu, da se ukine zavarovanje po posameznih strokah in združitev v okviru splošnega in enotnega zavarovanja. Po tem načelu se ima zlasti rudarsko in železničarsko zavarovanje združiti s splošnim delavskim zavarovanjem. Cepitev zavarovanja po strokah je škodljiva. Vse panoge je združiti v eno organizacijo, pri tem pa upoštevati posebne razmere posameznih strokovnih delavcev in nameščencev. Končno se zahteva **večja avtonomija ustanove** zavarovanja in **ukinitev malih okrožnih uradov** za zavarovanje delavcev v smislu načel spremenjenih pravil Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Kongres zahteva izvršitev volitev v ustanove zavarovanja.

Posebno pozornost je kongres posvetil razmeram in stanju **rudarskega zavarovanja.** Odklonil je uredbo gozdarsko-rudarskega ministrstva kot nesocialno in nepopolno. Ozdravitev **bratovskih skladnic** naj se izvede po načelu, da imajo podjetja letni primanjkljaj pasivnih bratovskih skladnic sama kriti s posebnim ozdravitvenim prispevkom. Skupnost more nositi le normalen riziko. Izreden riziko naj nosi vsako podjetje samo. — Važna je resolucija, ki jo predlaga začasni zakon o sodiščih v sporu o delavskem razmerju oziroma razširitev obeh zakonov na celo državo.

Polom bojkota KDK

Belgrad, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Ker večina poslancev KDK še vedno ne izpolnjuje poslanskih dolžnosti, so vzeli iniciativo posamezniki in organizacije V Belgrad prihajajo številni pristaši hrvatske opozicije, da navežejo stare stike s centralo in intervenirajo v gospodarskih zadevah. Posebno so zastopane trgovske in industrijske zbornice. Ravno te dni sta se mudila v Belgradu župana mest Trogir in Solta. Oba sta obiskala pristojna ministrstva v intervencijskih poslih in posamezne člane vladnih klubov. Zlasti sta se pogosto zglasila v radikalnem klubu. S seboj sta prinesla priporočila domačih radikalnih organizacij. Pripomniti je, da je župan iz Trogira vnet radičevec in izvoljen na radičevski listi. Župan iz Solte pa je federalist. Izmed gospodarskih politikov Radičeve oziroma Pribičevičeve stranke se v vladnih klubih oglašajo posebno gospodarji iz Dalmacije. Ker gre za ureditev agrarja v Dalmaciji in za zakon o javnih delih in pomoči pasivnim krajem, ne gre, ubogati zagrebško abstinenčno politiko, tako trdijo, ampak je treba sodelovanja. Zato je značilno, da se med temi disidenti nahajajo predsedniki dalmatinskih gospodarskih ustanov, ki so bile dosedaj Pribičevičevi denarni stebri. V državni upravi, strokovnih organizacijah, ki raztezajo svoj delokrog čez vso državo, v vseh gospodarskih korporacijah je doživela zagrebška politika bojkota popoln polom.

Niti Zagreb ne izvaja bojkota

Zagreb, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila seja občinskega odbora. Zadnje dni se je načelno vprašanje, da bi se zagrebški občini odvzela pravica pobiranja državnih davkov. Odbor se je z vso silo zavzel za to, da mesto to pravico obdrži. Kljub socialnemu bojkotu so pred par dnevi poslali v Belgrad odposlance zagrebške občine, da bi se dosegel sporazum s finančnim ministrom. Minister je dovolil, da zagrebško mestno poglavarstvo še nadalje pobira državne davke z malo omejitvijo. Občina bo pobirala državne davke, plačali pa se ji bodo izvršilni stroški. V roku treh let ima glavno davčno ravnateljstvo pravico, da kadarkoli prenese pobiranje državnih davkov na državne urade. Nadalje je občinski svet znižal cene tramvajskim kartam.

Neverjetna zahteva UJU

Belgrad, 26. nov. (Tel. »Slov.«) **Odsek zakonodajnega odbora, ki proučuje načrt o ljudskih šolah, je dobil od Udruženja jugoslovanskega učiteljstva spomenico, v kateri zahteva osem novih zahtev v imenu svojih članov. UJU je na stališču, da naj vse predmete v ljudski šoli poučuje učitelj kot kvalificiran metodik in pedagog, ki pozna duha pouka, cilj in obdelavo posameznih predmetov. To se v prvi vrsti nanaša na verouk v ljudskih šolah. Verouk se ne sme prepustiti duhovnikom v poučevanje. Navajajo se sledeči razlogi: Pomanjkanje pedagoške izobrazbe, fizična nemožnost, da bi duhovniki prišli na vsako uro. Končno pravijo, da je duhovnik nevaren tudi v šoli, ker bi lahko otroke okužil(!), ker hodi okrog bolnikov. Radi tega so odločno proti temu, da verouk uči duhovnik. Če se ta zahteva ne more sprejeti, učiteljstvo dopušča s težkim srcem izvajanje čl. 245. ljudskošolskega zakona. Ta določa, da more duhovnik v izjemnih slučajih poučevati verouk, če ni na dotični šoli nobenega učitelja iste vere, ki bi verouk poučeval. UJU-u je torej to še premalo. Dalje zahteva UJU stanovanja tudi v mestih in zahteva, da morajo občine zidati tudi zabavišča in stanovanja za otroške vrtnarice. Radovedni smo, kaj bo k tem zahtevam reklo slovensko učiteljstvo.**

Nesoglasja v slovenski SDS

Belgrad, 26. novembra. (Tel. »Slov.«) »Jedinstvo« poroča: Na seji okrožnega odbora v Ljubljani je d r. Ž e r j a v imel dolg govor, katerega je končal s temile ugotovitvami: Položaj je sedaj zelo težaven. Pribičević je privedel stranko v slepo ulico: Mora se ali razpustiti ali spojiti s frankovci. Mi slovenski demokrati, ki smo navdušeno pozdravili edinstvo, ne moremo sicer iti ravno sedaj zoper njega. Pribičević zahteva, da bojkotiramo 1. december. Kot disciplinirani član se bom pokoril. Izvajal pa bom posledice. Nato je govoril d r. K r a m e r. Zavzel se je za edinstvo. Govorila sta še d r. B r e z i g a r in d r. P i v k o, ki je poudarjal dejstvo, da stranka v Sloveniji propada. Žerjavu se je izrekla zaupnica. Sklenilo se je, da bo dne 10. decembra seja vodstva, ki bo sklepala o Žerjavovem predlogu, da se **obnovi narodno-napredna stranka v Sloveniji.** — Da so tudi glede 1. decembra neenotni, dokazuje svečan poziv Sokolske zveze na proslavo 1. decembra. Proslavo so najbolj urgirali slovenski samostojni demokrati, da postavijo Pribičeviča pred gotovo dejstvo.

Pred končno organizacijo pravosodja

Belgrad, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Vidovdanska ustava določa za vso državo samo eno kasacijsko sodišče. To določbo je prevzel novi zakon o sodnikih, ki bo stopil s 1. aprilom 1929 v veljavo. Da se uredi vprašanje likvidacije dosedanjih vrhovnih sodišč in dogovori, kako naj se ustanovi vrhovno sodišče v Zagrebu, je sklical pravosodni minister Vujičić vse kasacijske predsednike v Belgrad. Seji so prisostvovali minister Vujičić, za Belgrad dr. Subotić, za Zagreb dr. Cimić, Za Sarajevo dr. Simić, za Novi Sad dr. Dramšić, za Podgorico dr. Radulović. Predsedniki so dobili podrobna navodila za pripravo dela. Dokler se ne ustanovi kasacijsko sodišče v Zagrebu in se pravosodni zakoni ne izenačijo, bo doposlovala dosedanja kasacijska sodišča kot samostojni oddelki, ki se morajo do 1. aprila 1929 naseliti v Zagrebu. Novi vrhovni predsednik še ni določen. Med drugimi se imenuje dr. Subotić, sedanji kasacijski predsednik v Belgrad. Na seji se je obravnaval stalež naših sodišč. Srbija in Črna gora jih imata 59, Hrvatska in Slavonija in Srem 100, Bosna in Hercegovina 70, Dalmacija 44, Slovenija 59. Skupno 327. V tem številu so všteti samostojni državnopravdniški oddelki in višja sodišča.

Za novi šolski zakon

Med predsednikom vlade dr. Koroščem, predsednikom radikalnega kluba **Vukičevičem** in radikalnimi poslanci iz Vojvodine se je vršila seja, na kateri se je govorilo predvsem o novem ljudskošolskem zakonu.

Danes se je vršila **seja demokratskega kluba,** na kateri je prosvetni minister Grol poročal o načrtu ljudskošolskega zakona. Nobenega sklepa ni bilo. Razprava se bo v sredo nadaljevala. Tudi radikalni klub se je posvetoval o tem predmetu.

„Morgenblatt" o SLS

Zagrebški »Morgenblatt« je priobčil »s posebne strani« napisan uvodnik o SLS. Ta uvodnik je zgovorna priča, kako tudi izven Slovenije pridobiva SLS vsled svojega vestnega dela na ugledu. »Morgenblattov« uvodnik zlasti podčrtuje pravilno politiko SLS ter tako potrjuje naša izvajanja, da je samo protiekstremistična politika Slovencev pravilna. Ker je »Morgenblattov« uvodnik zelo dolg, prinašamo le njegove najbolj markantne odstavke. V glavnem izvaja »Morgenblatt«:

Naša javnost zlasti rada obravnava razmere v radikalni stranki. Tudi razmere v KDK so zelo pogosto predmet debate. Nasprotno pa se skoraj nikdar ne govori *o Slov. ljudski stranki*, čeprav je zlasti zanimiva struktura te stranke, ki jo je smatrati kot *reprezentantinjo enega državnega dela.* Stranka je tudi v resnici na čisto drugi podlagi zgrajena, ko vse druge stranke in je *prava ljudska stranka.*

Ni potrebno podrobneje poročati o nastanku te stranke. Mnogo bolj zanimivo je, govoriti o sedanjem stanju in komponentah stranke, ki zavzema v našem državnem življenju izjemno stališče in ki predstavlja vsled razvoja naših notranjepolitičnih razmer in *vsled znanja svojega parlamentarnega voditelja jedro vladnih strank v državi.*

Okolnost, ki je spravila stranko v središče političnega življenja, jo je prisilila svoje nazore nekako revidirati. Vsak nepristranski opazovalec mora priznati, da je razvoj, ki se izvršuje v SLS, njej in državi le v korist.

V zadnjem času je opazovati gotove znake deklerikalizacije in nadaljna posledica tega razvoja je, *da slovenska inteligenca nima več vzroka, da se ne bi stranki približala.*

»Morgenblatt« utemeljuje ta svoja izvajanja tudi s tem, ker da je v Vatikanu zmagalo stališče, da ni v interesu katoliške Cerkve ustvarjati lastne politične stranke.

To oddaljevanje SLS od klerikalnega vpliva je prineslo stranki v zadnjem času pomembne politične uspehe. Zadostuje, če omenimo, da je vplivni francoski *maršal Franchet d'Esperey ob svojem zadnjem bivanju v Ljubljani občeval izključno le s posvetnimi osebnostmi iz SLS.*

Vse to je tem važnejše, ker je znano, *da si osvaja SLS zlasti v gospodarskih zadevah postojanko za postojanko. Svoj tisk je podvojila. Njene gospodarske organizacije uživajo vsled svoje solidnosti splošno zaupanje. Politični voditelj in predsednik njihovega poslanskega kluba,* ki je obenem tudi *ministrski predsednik,* je osebnost, ki v strankini organizaciji nima merodajnega vpliva, *a uživa v vsakem oziru neomejeno zaupanje stranke.* Vsled svojih političnih uspehov, ki bodo končno kronani *z zjedinjeno Slovenijo* ter odgovarjajočo avtonomijo, *je ministrski predsednik kot osebnost v vladi tudi v položaju, da vse to izvršuje, kar bi bilo pri brezciljni opozicionalni politiki nikdar mogoče.*

Dr. Korošec je znal nerodnost in opozicionalni fanatizem svojih nasprotnikov spremeniti v pozitivne uspehe za Slovenijo in svojo stranko. Ali naj se to zaračuni kot minus? Gotovo ne!

Politika ima dosti sorodnosti z vojno. Vojne niso nikdar nekrvave, politika nikdar brez neuspehov. Posamezni voditelji doživljajo poraze, toda generalissimus bo tudi po neuspehih šel k svojemu cilju.

SLS je postala *državo ohranjajoča stranka.* Dr. Korošec in njegovi rojaki so si v desetletnem boju prisvojili praktike Belgrada. *Izkušnje iz preteklosti so jih na tej poti dovedle pogosto k uspehu.*

SLS bo v svoji reorganizaciji v Sloveniji zadela na mnoge težkoče, ki izvirajo iz prevelike ambicije in želje ustvarjanja v novih oblastnih upravah. Obe slovenski oblasti sta željni dela. Slovenija je mala dežela z marljivim in štedljivim prebivalstvom. Sedaj naj bi plačalo to prebivalstvo okoli 150 milijonov oblastnih davščin. *Oster boj* je na vidiku, ker mora levji del teh davščin nositi industrija in trgovina. To je nemogoče in tako pride do boja, ki ga glasilo SLS baš danes napoveduje na uvodnem mestu.

Nato izraža »Morgenblatt« nado, da bo vseeno prišlo do sporazuma, ker da je slovensko gospodarstvo pripravljeno dati, mnogo dati, toda imeti hoče jamstvo, da ne bo uničeno. SLS je ljudska stranka, toda ljudstvo ne obstoji le iz delavcev in kmetov, temveč iz vseh slojev prebivalstva. To vedo gospodje od SLS in zato bodo znali ustvariti soglasje.

*

Izvajanja »Morgenblatta« niso povsem točna in tudi je viden zadnji vzrok uvodnika. Kljub temu pa je dokument za pravilnost politike SLS in zato objavljamo ta dokument tudi mi.

RAZREDNA LOTERIJA.

Zadele so sledeče srečke: 200.000 Din št. 63.145, 40.000 Din 7.915, 30.000 Din 110.211, 20.000 Din 106.739 in 41.951, 10.000 Din 118.894, 4000 Din 76.755, 87.378, 119.129, 17.690.

Novosadska vremenska napoved: Oblačno. Dež.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: Izpremenljivo, južno vreme, manj oblačno, temperatura za enkrat še malo izpremenjena. Južne Alpe: oblačno, deževno, milo vreme.

Kritično stanje angl. kralja

London, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Ob enajstih dopoldne je bil izdan buletin, ki ugotavlja, da je kralj noč prebil mirno. Krizo je pričakovati sedmi dan, torej danes. Njujorški »Morning World« poroča, da se je stanje kralja poslabšalo. Kralj pa je zahteval, da naj se izdajajo pomirljivi buletini.

London, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Kralj danes ne sme sprejemati nobenih obiskov. Nov oglas na palači Buckingham pa objavlja najnovejše vesti o stanju bolezni, kar daje v zvezi z večurno konferenco notranjega ministra z dvornimi uradniki slutiti, da je bolezen dosegla kritično točko in da so presenečenja mogoča. Na ozdravljenje je možno misliti, ker ima kralj izredno zdravo srce in ker je vsa njegova telesna konstitucija zelo krepka.

Prva zmaga delastva

Delo v železni veleindustriji v Porenju še vedno počiva od 1. novembra, ker so industrijci — kakor smo že poročali — odpustili nad 210.000 delavcev, ker niso hoteli priznati razsodbe zastopnika ministra za delo.

Strokovne organizacije so se zato pritožile istočasno z lastniki tovarn. Delavstvo je v svoji tožbi zahtevalo, da morajo industrijci plačati vse mezde v višini kakor je to razsodil zastopnik ministra za delo. Prvo instančno sodišče se je postavilo na stališče delodajalcev, da ta razsodba uradnega zastopnika ni obvezna in je v polni meri odobrilo nastop industrijcev.

Proti taki sodbi, ki je presenetila vso javnost, so delavske strokovne organizacije vložile priziv.

Razprava se je vršila 24. t. m. pred deželnim sodiščem za delo Duisburgu. To sodišče je razveljalio sodbo prve instance in odbilo zahtevo delodajalcev. Sodišče smatra, da je razsodba zastopnika ministra za delo obvezna za obe stranki. Ker se delodajalci te razsodbe niso držali, so dolžni povrniti delavstvu vso škodo, ki jo je delavstvo trpelo vsled odpusta. Sodišče ugotavlja, da je dosedaj ta škoda narastla na približno 13 milijonov dinarjev, katero vsoto morajo industrijci plačati delavskim strokovnim organizacijam.

S tem je druga instanca razsodila v prilog delavstva. Delodajalci pa so takoj vložili priziv na najvišje državno sodišče dela. Tako se bo konečna odločitev zopet zavlekla. Delavstvo se nahaja kljub obsežni podporni akciji v težkem položaju. Njihove otroke prehranjujejo razna katoliška podporna in humana društva, delavstvo pa dobiva podpore od strokovnih organizacij. Škoda vsled tega mezdnega gibanja je že sedaj ogromna in vse nemško časopisje poziva veleindustrijce na popustljivost v interesu narodnega gospodarstva.

Demonstracije v Romuniji

Bukarešt, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je neposredno po nekem komunističnem shodu razvila demonstracija, pri kateri je prišlo do spopada s policijo. Bilo je prijetih 46 ljudi, od katerih je večina bila potem zopet izpuščena. »Cuventul« trdi, da so to demonstracijo organizirali liberalci, da bi motili pogajanja za zunanje posojilo. Vlada zatrjuje, da brezpogojno lahko vzdržuje mir in red v državi, ki tudi v resnici ni ogrožen.

Med makedonstvujuščimi

Sofija, 26. nov. (Tel. »Slov.«) V Sofiji se je razdeljeval oklic, v katerem 288 begunskih rodbin iz Ohrida napoveduje maščevanje za umor Nauma Beleva. Oklic očita vladi, da očitno stoji na strani pristašev Mihajlova. Celo pri pogrebu Beleva se je pripetil incident, ko so z mrtvaškega voza strgali venec narodnega odbora macedonskih emigrantov.

NERESNIČNE SENZACIJE.

Sofija, 26. novembra. (Tel. »Slov.«) Uradno se kategorično dementirajo vse vesti o nekakih nemirih v Bolgariji .Te vesti krožijo po inozemstvu, da bi se delale zapreke emisiji bolgarskega stabilizacijskega posojila. Ne samo v Sofiji in Macedoniji, marveč v celi deželi vlada popolen red in mir.

Zasedanje Sveta DN

Berlin, 26. novembra. (Tel. »Slov.«) Zasedanja Sveta Društva narodov v mesecu decembru se bodo udeležili dr. Stresemann, Briand in Chamberlain, ki se je včeraj vrnil v Evropo. Z ozirom na zdravstveno stanje Chamberlaina in dr. Stresemanna se bodo seje Sveta Društva narodov vršile morda v Luganu ali pa v Cannesu ali v Nizzi.

Mednarodna konferenca za statistiko

Ženeva, 26. novembra. (Tel. »Slov.«) Pod predsedstvom narodnega ekonoma prof. Rappada je bila danes v Ženevi otvorjena mednarodna konferenca za gospodarsko statistiko. V otvoritvenem govoru je navajal kot cilj konference, da naj države prevzamejo gotove odgovornosti za trgovinsko statistiko, dočim naj se za industrijsko statistiko sprejmejo samo gotova načela.

Sovjeti proti ponarejanju novčanic

Ženeva, 26. novembra. (Tel. »Slov.«) Litvinov je sporočil danes tajništvu Društva narodov, da se bo sovjetska vlada udeležila konference za mednarodne konvencije proti ponarejanju novčanic, ki je določena na dan 9. aprila 1929.

Italija edini prijatelj Madžarov

Berlin, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Grof Appony izjavlja v intervjuju v »Germaniji«, da vprašanje revizije danes ne tvori središča dnevne politike. Treba pa je vedno poudarjati svoje pravno stališče. Madžarska smatra priključitev Avstrije k Nemčiji za potrebno. Tudi vprašanje Gradiščanske se bo v danem trenutku rešilo na miren način. Položaj na Balkanu je za enkrat še zelo negotov in nihče ne more reči, kako bodo vplivala nasprotstva med staro in novo Romunijo ter med Hrvati in Srbi na Madžarsko v političnem oziru. — Čvrsto pogodbeno razmerje obstoja z Italijo, ki je edina izmed bivših zavezniških držav ponudila Madžarski roko v pomoč.

Žalostne posledice fašistovskih metod

Pariz, 26. nov. (Tel. »Slov.) V nekem pariškem delavskem okraju so danes našli na cesti mrtvega nekega fašistovskega agenta, ki je bival v Parizu dva in pol meseca in ki je očividno imel nalogo, nadzirati italijanske delavce. Smatra se, da je bil umor izvršen iz političnih razlogov.

Pred pariškim porotnim sodiščem se je danes začela razprava proti italijanskemu emigrantu Modugno, ki je umoril pariškega konzula Nardinija, kateri mu je bil odrekel potni list za njegovo ženo. Motugno se je moral izseliti iz Italije, ker se ni hotel ukloniti fašizmu. Naselil se je v Parizu. Ko je hotel spraviti v Pariz tudi svojo ženo in otroka, mu niso hoteli dati potnega lista kljub vsem prošnjam in pritožbam, nakar je ustrelil konzula.

Proti izdatkom za vojsko

Pariz, 26. novembra. (Tel. »Slov.«) Na zadnji seji odbora za zunanje stvari, na kateri so levičarske stranke ostro kritizirale višino izdatkov za francosko oboroževanje, kar je v nasprotstvu z mednarodnim problemom razorožitve in z lokarnsko politiko, je poskušal ugovore zavrniti vojni minister Painlevé s tehničnimi formami, ki so postale potrebne radi uvedbe enoletne vojaške službe. Poslanec Montigny je že naznanil, da bo vojnega ministra zopet interpeliral v generalni debati.

Madžarski zunanji minister v Varšavi

Varšava, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Prihodnje dni dospe v Varšavo madžarski zunanji minister Valkov k pogajanjem za poljsko-madžarsko razsodiščno pogodbo. Ta vest na novo oživlja vesti o tem, da se Poljska prizadeva pomagati, da pride do madžarsko-romunske poravnave.

Novi ameriški zunanji minister

Newyork, 26. nov. (Tel. »Slov.«) »Herald Tribune« javlja, da je Hoover izbral za zunanjega ministra ameriškega poslanika v Italiji Fletscherja, ki ga je spremljal tudi v Južno Ameriko.

Amerika in svetovno razsodišče

Newyork, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Na nekem banketu je Coolidge govoril, da namerava Amerika poizvedovati pri nekaterih velesilah, ali ne bi bilo mogoče, da sedaj pristopi Amerika k svetovnemu razsodišču s svojimi ameriškimi pridržki. V krogih senatorjev se ta poskus presoja pesimistično.

Gospodarski program sovjetov

Moskva, 26. nov. (Tel. »Slov.«) V soglasju s predlogi Stalina je bila včeraj na osrednjem odboru komunist. stranke sprejeta resolucija, ki zahteva pospešen tempo industrializacije, forsiranje produkcije proizvajalnih sredstev, pospešenje kolektivne obnove poljedelstva, zboljšanje položaja industrijskega delavstva v stranki in brezobzirno očiščenje stranke neiskrenih pristašev in elementov z meščanskimi tendencami.

Silni viharji na morju

Berlin, 26. nov. (Tel. »Slov.«) Številna poročila prihajajo od francoske obale, od Severnega morja, Tirenskega morja, iz Benetk in Alžira o silnih viharjih, v katerih se je ponesrečilo mnogo parnikov. Več ladij se je potopilo. Stvarna škoda je ogromna. V Severnem morju je vihar razklal otok Sylt na tri dele.

Poveljnik nemškega brodovja v pomorski bitki v Skaggeraku in bivši šef nemškega admiralnega štaba, admiral Scheer je umrl 26. novembra ponoči v starosti 65let.

Katoliški obzornik

Sijajna manifestacija za katoliško znanost

Salzburg, **26. nov.** (Tel. »Slov.«) Včerajšnji vseučiliški dan o priliki *otvoritve papeževega filozofskega instituta v Salzburgu* je bil zelo pomemben ter je učinkoval kot sijajna katoliška manifestacija. Kardinal dr. Piffl je imel pontifikalno mašo v solnograški stolnici. Kardinal Faulhaber pa je imel slavnostno pridigo o zopetni združitvi krščanskih cerkev na vzhodu z rimsko cerkvijo v smislu okrožnice papeža Pija XI. in v tej zvezi o nalogah katoliškega vseučilišča. Slavnostnega cerkvenega opravila so se udeležili vsi avstrijski škofje, zvezni kancler dr. Seipel in mnogo nemških katoliških voditeljev. Na slavnostnem zborovanju je opat dr. Klotz sporočil blagoslov in častitke sv. očeta. Zvezni kancler dr. Seipel je govoril *o neoporekljivosti katoliške znanosti. Katoliško vseučilišče je potrebno radi znanosti same. Tudi kardinal dr. Piffl je govoril v istem smislu: Znanost brezverstva je narodu vzela vero. Katoliško vseučilišče mora ustvariti trdno podlago, da bo narod zopet veroval.*

*

Poljska. Kardinal Hlond je nedavno dal izjavo o verskem položaju na Poljskem. Poljski narod je še vedno skoraj brez izjeme katoliški in veren. Delavstvo ne dela izjeme. V svečanem sprevodu na evharističnem kongresu v Čenstohovi je bilo največ delavcev. Konkordat in povoljna šolska zakonodaja sta vstvarila dobro razmerje med državo in cerkvijo. Tudi mlajša generacija, posebno akademska mladina je globoko verna; 93% slušateljev vseučilišča v Poznanju je globoko vernih; v Varšavi so akademiki nedavno vprizorili bojkot profesorja, ker je dal iz svoje predavalnice odstraniti križ. Najvažnejša naloga poljskih katolikov v bližnji bodočnosti je enotna organizacija Katoliške akcije. Zapreke obstojajo predvsem v posebnostih posameznih pokrajin in narodnostna nasprotja posebno v Galiciji. Vkljub tem nasprotjem pa se ugodno razvija sodelovanje poljskih in ukrajinskih katolikov. Lepe uspehe žanje unionistično gibanje posebno v severnovzhodnih pokrajinah, kjer se po cele župnije z duhovnikom vračajo v katoliško cerkev. Da bi se to gibanje pospešilo, so v vseh semeniščih upeljani kurzi za vzhodni obred. Manjšine imajo duhovniki, ki z njimi občujejo in jih podučujejo v materinem jeziku.

Rimokatoliških duhovnikov je na Poljskem 14.055 (med njimi sta 2 kardinala in 22 škofov). Napram stanju v l. 1927 znaša gornje število 400 več duhovnikov letos. V državnem proračunu se nahajajo sledeče postavke za katoliško cerkev: Prejemki duhovnikov 19.082.000 zlotov, podpore za opravljanje cerkvene službe 63.298 zlotov, izdatki za cerkvene ustanove 780.040 zlotov, za zidanje cerkvenih poslopij 1,016.000, prispevek za škofovske vizitacije 340.000, za vodstvo cerkvenih knjig 197.940 in za razne izdatke 147.000 zlotov. En zloty velja približno 6 in pol dinarja. Ravno te proračunske postavke so dokaz, koliko razumevanja kaže poljska država za cerkev.

Med Vatikanom in meksikansko vlado so pričela zopet pogajanja za ureditev verskega vprašanja v tej nemirni državi. Po strašnih preganjanjih katolikov ravno letošnje leto je želeti, da bi ta pogajanja imela čim največji uspeh.

Generali med seboj

V nedeljo sta izpregovorila oba voditelja KDK. In kakor se spodobi, so objavili zagrebški listi Mačkovo izjavo na prvem, Pribičevičevo pa na drugem mestu. Oba pa sta govorila tudi o 1. decembru.

G. Pribičević je med drugim dejal: **»Za mene, ki sem bil najbolj vidno udeležen pri sprejemu akta z dne 1. decembra 1918, pač ne bo nihče trdil, da postopam iz mržnje proti 1. decembru** (če se njegove proslave ne udeležim).

G. Maček pa je dejal: »... ves hrvatski narod ni 1. december nikdar slavil, **ker je bil ves akt prvega decembra sprejet, ne da bi bil vprašan hrvatski seljački narod, le od malega števila inteligence, ki je bila žalibog od naroda tako daleč, da se na narodno razpoloženje sploh ni ozirala.«**

Pa jo je tako izkupil g. Pribičević, ki je bil — kakor sam pravi — pri aktu od prvega decembra najbolj udeležen.

Je že tako, da jo tudi general od kolega izkupi, če preveč govori.

Obrtniki — štafaža KDK. Že na ljubljanskem shodu gostilničarjev, še bolj na blejskem shodu obrtnikov je bilo jasno vidno, da znajo nekateri gostilničarji in obrtniki protestirati proti oblastnim davščinam samo na ta način, da so štafaža za KDK. Ali ti obrtniki res ne uvidijo, da se ne more na protest statistov KDK nihče dosti ozirati? Pa mislijo ti obrtniki res, da jim je posebno v čast, če so le štafaža KDK? Zdi se nam, da so včasih obrtniki že spoznali, da je njim le na škodo, če so samo statisti in samo pručka za gospode od KDK.

Pa kakor gospodje mislijo...

Snoči so belgrajski katoličani priredili lepo odhodnico dr. Magjercu, ki jutri potuje v Rim na zavod sv. Hieronima. Poleg visokih dostojanstvenikov sta bila navzoča papežev nuncij Pellegrinetti in nadškof dr. Rodič.

Otvoritev angl. umetnostne razstave

V navzočnosti najodličnejših predstavnikov naših kulturnih in prosvetnih organizacij in zastopnikov vseh oblasti je bila včeraj v Narodnem muzeju otvorjena prva angleška umetnostna razstava. Otvoritvi je prisostvoval angl. poslanik na našem dvoru g. *Kennard*.

Otvoritev je vodil univ. prof. dr. *Izidor Cankar*. V kratkem govoru je predvsem toplo pozdravil g. Kennarda in ostale goste ter se zahvalil prijateljem Jugoslavije v Londonu, ki jim gre zasluga za to razstavo. Izraža upanje, da bo tudi ta razstava pripomogla k poglobitvi vezi med Veliko Britanijo in Jugoslavijo.

Angleški poslanik g. Kennard se je nato zahvalil za prisrčen sprejem ter izrekel sledeč pomemben govor:

»Ker je ta slovesnost združena z otvoritvijo razstave *britanske* umetnosti, si bom dovolil nagovoriti Vas v svojem materinskem jeziku.

Globoko znam ceniti čast, ki mi jo je ljubljanski pripravljalni odbor izkazal, ko me je povabil k tej slovesnosti. Mnogokrat sem že prej obiskal to čarobno mesto, a ti obiski so bili neoficielnega značaja in so imeli namen, da užijem lepote slovenske pokrajine in hodim na lov s svojimi ljubeznivimi sportnimi prijatelji. Zato me izredno veseli, da sem mogel danes priti k Vam ob eni izmed redkih prilik, ko se uveljavlja poskus, da se seznanite s sodobnim razvojem britanske umetnosti in kulture.

In tu mi dovolite nekaj kratkih opazk k zgodovini britanske umetnosti. V arhitekturi imamo nekaj odličnih primerov zgodnje britanske umetnosti, raztresenih po vsej Veliki Britaniji, in marsikdo od Vas bo nemara poznal naše katedrale in cerkve in naše gradove v Tudorskem, Elizabetinem, Jakobovem in kraljice Ane stilu. Toda do razvoja svoje lastne individualnosti je britanska umetnost prispela šele v 18. stoletju. Poprej so italijanske, nizozemske in druge šole vplivale na angleške umetnike tako zelo, da je njih delo bilo skoraj suženjsko posnemanje načina tistih šol. Hogarth šele je menda začetnik britanskega slikarstva. Nato je sledila sijajna vrsta portretistov 18. stol., ki so svetovno znani in med katerimi so najodličnejši: Gainsborough, Reynolds, Romney in Reaburn. Svojevrsten genij te perijode je bil tudi Blake, čigar risbe kažejo znamenit talent. Nato smo dobili utemeljitelja velike šole krajinskega slikarstva, Constablea in Turnerja. Turner je bil gotovo najoriginalnejši duh v angleški umetnosti, a imeli smo v Angliji ob začetku 19. stoletja znatno število tudi drugih izvrstnih krajinarjev, kot na pr. Bouningtona. Sredi stoletja se je razgibal zanimiv pokret, znan pod imenom Prerafaelitske bratovščine, ki je imel namen, da zlomi okorelo tradicijo tega časa in zanese več moči v britansko umetnost. Začetniki tega gibanja so bili Rossetti, Holman Hunt, Millais in drugi. Bilo je to razdobje, ki sicer ni rodilo velikih slikarjev, ki je na umetnike navajalo, da podrobneje študirajo naravo in se oproste od časovnih tradicij. Tu je treba omeniti še dva druga slikarja tega časa, Burne-Jonesa in Wattsa, katerih slike so bile v zadnji perijodi Viktorijanske ere zelo popularne. Sedaj prihajamo k dvema slikarjema, ki sicer nista bila Angleža, ki sta pa na britansko umetnost močno vplivala, Whirtlerju in Sargentu, ki sta obadva po rojstvu Američana. O prvem se more reči, da je ustanovil impresionistično šolo v Angliji, Sargentovi portreti pa so znani po vsem svetu.

Kar se tiče sodobne britanske umetnosti, ki se bo nje razstava danes otvorila, se je v nekaterih krogih v Angliji ustalila trditev, da imamo danes malo pomembnejših umetnikov; le tuje šole da je ceniti. Nesrečna navada nekaterih angleških ljudi je, da obrečejo vse, kar njih zemlja ustvarja. In vendar je dejstvo, da se pri britanski umetnosti današnjega dne pojavlja talent in sila v marsikateri smeri — kdorkoli je kdaj bil v Tategaleriji v Londonu, bo mogel to potrditi. Da navedem le nekaj primerov, naj imenujem Augusta Johna in Ospena med portretisti, Sickerta, Stecra in Duncan Granta med krajinarji in slikarji Genrea, Muirhead Bonea in druge med grafiki ter Epsteina in Dobsona med kiparji. In opustiti ne smem Franka Opangwyna, dekorativnega slikarja, od katerega menda ni, žal, na razstavi nobenega dela.

Dejansko se ta razstava ne more imenovati vseskozi reprezentativna, ker je seveda nemogoče poslati veliko število dragocenih umetnin v tako daljavo spričo prevoznih, zavarovalnih in drugih težkoč. Vendar se veselim, da je dala iniciativo zanjo Yugoslav d. of. Gr. Br. in društvo »British Artists Exhibitions«. Britanska kultura, mislim, se od dne do dne bolj ceni na kontinentu. Na gledaliških listih vseh držav opažamo, da se igrajo drame Bernarda Shawa, Galsworthyja in drugih angleških dramatikov. Britanski avtorji se prevajajo v vse jezike in pojavlja se vse krepkejša želja po britanskem vplivu na kulturo.

Upam, da bo ta razstava izzvala podoben izbor jugoslovanskih del, ki naj se razstavijo v Londonu. Nekateri izmed Vaših umetnikov so tamkaj dobro znani, zlasti Meštrovič, veliki mojster kiparstva. Prepričan sem, da se bodo v tej državi vse panoge umetnosti krepko razvile in upam, da bo ta razstava okrepila kulturne vezi med Jugoslavijo in Veliko Britanijo okrepe.«

Nato so vsi razgledovali razstavljene umetnine, ki jih je razstavljenih okrog 80. Največ je slik in grafik. Ob tej priliki je bil izdan reprezentativen katalog, ki kot tiskarsko delo zasluži vso pozornost. Razstava ostane odprta do 12. decembra, na kar bo prenešena v Zagreb in Belgrad. Prepričani smo, da bo obisk te razstave velik, kajti zanimanje je splošno.

Velika treznostna manifestacija

V boju proti alkoholu, ki ruši naše narodno zdravje in našo moč, so se združila abstinentska društva v Ljubljani in v nedeljo s skupnim nastopom pokazala svojo nezlomljivo voljo proti našemu notranjemu sovražniku.

Ob priliki desetletnice našega zedinjenja so prvič po desetih letih zopet korakali v isti vrsti in podpisali proglas pripadniki vseh političnih prepričanj. To je znak uvidevnosti, znak moči in prepričanja na zmago.

Ob četrt na 11 dopoldne se je razvil izpred Mestnega doma lep sprevod, na čelu z godbo »Gradaščico«. Za njo so so korakali »Mladi junaki«, ki so se topot prvič pokazali na ljubljanskih ulicah. Za njimi pa so stopala društva, šole in meščanstvo. Sprevod je krenil preko Zmajskega mosta, mimo učiteljišča, po Kolodvorski, Miklošičevi, Tavčarjevi ulici, Dunajski cesti, Kongresnem trgu in Wolfovi ulici v Union.

Točno ob četrt na 12 se je napolnila unionska dvorana, nakar je akademik g. Viljem Seibitz z abstinentskim pozdravom otvoril treznostno zborovanje. Iz njegovega referata posnemamo zanimive ugotovitve. Omenil je Angleža Gladstona, ki pravi, da alkohol pomori več ljudi kakor kuga, lakota in vojska. Darwina, ki pravi, da je prišel do prepričanja, da je edino uživanje alkoholnih pijač povzročilo toliko gorja, bolezni in uboštva. A tudi naši ugledni velmožje so izrekli svojo obsodbo nad alkoholom na raznih shodih, taborih, predavanjih in tudi v spisih. Poudarjal je zle posledice tega roparja, morilca, lažnivca, hinavca in zapeljivca našega naroda. Vse posledice alkoholizma so znaki naše telesne in duševne — degeneracije. Dalje je poudaril dejstvo, da država pač dobiva milijone, celo milijarde od alkoholnega konzuma, da so pa izdatki za bolnice, norišnice, zdravišča, sirotišnice, zavarovanje in druge take ustanove, kjer se negujejo večinoma alkoholizirani ljudje, znatno višji.

Oprati moramo s sebe madež, da smo narod alkoholikov. Apeliral je na naše časopisje, akademsko mladino, društva, vzgojitelje, duhovnike in tudi oblast. Posebej pa se je obrnil na slovenske žene in dekleta, ki vsled alkoholizma največ trpe. Končal je: Ni nas uničil naš zunanji sovražnik in nas tudi alkohol ne bo. (Odobravanje.)

Nato je v vzvišenih besedah govoril in bodril mladino g. dr. Valentin Rožič. Dejal je med drugim: Vi ste naš up, vi ste apostoli, vi ste pionirji boljše bodočnosti slovenskega naroda. Vi ste tudi njeni rešitelji.

Za njim je podal zanimiv referat o prosti žganjekuhi g. Rudolf Horvat; omenil je, da je v Sloveniji nad 10 000 žganjarskih kotlov, iz katerih lije strup. Njegov govor je izzvenel v bojnem klicu: Proč s prosto žganjekuho, ki je eden glavnih povzročiteljev alkoholizma.

Naslednji govornik g. dr. Ivo Pirc je zelo dobro raztolmačil vpliv alkohola na človeško telo. Osnovno delo alkohola je v telesnih celicah, ki jih napravi nesposobne za delovanje v prid človeškega zdravja.

Kot zadnji govornik je nastopil g. Joško Lindič, ki je na svojevrsten način v temperamentnem govoru razložil, kako more in mora vsakdo, ne samo abstinent, delati za treznost ob raznih prilikah v vsakdanjem življenju. Drastično je povedal, kako se pri nas podeljujejo koncesije alkoholnim točilnicam kljub protestom občinskih odborov, šol, župnih uradov, Svete vojske in celo — gostilničarske organizacije. Kljub protestom ljudstva se otvarjajo take točilnice, mi pa, zapeljani po lažnih informacijah, hinavsko obračamo oči v Ameriko, češ, da tam prohibicija propada (predsedniške volitve so pokazale, da Amerikanci ne dopuste niti dvoma o strogi prohibiciji), ne vidimo pa, da se pri nas ravno pri podeljevanju koncesij gazi vsa — demokracija! Za svoja izvajanja je govornik žel burno odobravanje.

Nato je akademik g. Seibitz predlagal sledeče

resolucije:

Udeleženci velikega treznostnega zborovanja, zbrani v »Unionu« dne 25. novembra t. l. so sprejeli sledeče resolucije:

1. Prosimo vse merodajne činitelje, posebno poslance, da zastavijo ves svoj vpliv in vso moč za čimprejšnjo odpravo proste žganjekuhe, ki se je v zadnjih letih silno razpasla.

2. Oblasti naj ne izdajajo nobenih koncesij za točenje alkoholnih tekočin, ker imamo v Sloveniji itak že za vsakih 150 prebivalcev eno točilnico.

3. Vsi obstoječi zakoni glede točenja alkoholnih tekočin naj se striktno izvajajo, posebno da se mladostnim osebam in že vinjenim ne bodo dajale alkoholne tekočine.

4. Ustanavljanje brezalkoholnih gostiln naj se podpira, ker so nujno potrebne kot važno socialno zatočišče.

5. Šole naj še bolj pospešujejo protialkoholni pouk.

Po zborovanju so se zborovalci navdušeni razšli.

Kaj je novega

Koledar

Torek, 27. novembra. Virgilij, Bernardin, Valerijan, Leonard. — Lunina sprememba: Ščip ob 10.06. — Po Herschlu se napoveduje mrzel veter.

Osebne vesti

★ **Cerkveno odlikovanje.** Za škof. duhovnega svetnika je imenovan g. Franc Lakmayer, župnik v Preddvoru nad Kranjem.

★ **Prezentiran** je za župnika v Tržiču g. Anton Vovk, ondotni mestni kaplan.

★ **Srebrno poroko** sta 24. t. m. praznovala g. Davorin Mlakar, poštni uradnik v Ljubljani njegova soproga Marija.

★ **Poroka.** V Sarajevu se je te dni poročil g. Anton Albert, kpt.-tehn. poslov. v Rajlovcu z gdč. Ankico Medič, hčerko ugledne slov. obitelji. — Dne 26. t. m. se je poročil na Bledu okrajni sodnik g. Rudolf Ročnik z gdč. Adelo Zajčevo, profesorico iz Ljubljane.

★ **K usposobljenostnim izpitom** učiteljev in učiteljic, ki so se pred nedavnim vršili v Mariboru, naj omenimo, da je izpit položila tudi **Vera Bečelova.**

★ **V naše državljanstvo** so sprejeti Anton Škrjanc, trgovec iz Kočevja; Adela Ivanček, usm. sestra iz Blata; Anton Rupnik, zasebni uradnik iz Ljubljane; Ivan Hudaks, zidar iz Trstenika in Maksimilijan Horvic, tovarniški ravnatelj iz Kranja.

Ostale vesti

★ **Razpis župnije.** Razpisana je z okrožnico župnija Hotič v litijski dekaniji. Rok za vlaganje prošenj se zaključi 15. decembra 1928.

★ **Razpisano mesto na zagrebški univerzi.** Na juridični fakulteti v Zagrebu je razpisana stolica za kriminalne znanosti in sociologijo. Kandidati naj se javijo v roku šestih mesecev od dneva razpisa v »Službenih novinah«. Prijavi naj prilože potrebne dokumente in opis življenja ter naj sporoče, ali kandidirajo za mesto rednega ali izrednega profesorja ali za docenta.

★ **Zimsko porotno zasedanje pri ljubljanskem deželnem sodišču** se začne 10. decembra in so bili v to svrho pretekli teden izžrebani sledeči porotniki in njih namestniki: Anton Hladnik, trg. in gost. v D. M. v Polju; Anton Dobravc, pos., Vel. Kostrevnica, p. Litija; Anton Praprotnik, pos., Mozirje, Radovljica; Ivan Zajc, pos., Dolsko pri Ljubljani; Janez Kunovar, pos., Kleče pri Ljubljani; Anton Čad, pos. Dragomelj, Kamnik; Ivan Papler, pos., Dobrova pri Ljubljani; France Remic, pos., Sp. Pesnica, Kranj; Franc Petrič, pos. v Kamniku; Janko Engelman, pos. v Kranju; Jakob Kušar, pos., Notranje gorice; Josip Tolazzi, trg., Čevica, Logatec; Franc Šumi, tovarnar v Kranju; Ivan Modic, pos., Vnanje gorice; Leopold Lenče, pos., Savlje, Ježica; Ivan Zakotnik, strojevodja, Zg. Šiška; Jernej Kuslan, trgovec v Kranju; Peter Drešar, pos., Svetje pri Ljubljani; Janez Mavec, pos., Nadgorica; Anton Dolinar, pos., Kozarje pri Ljubljani; Ivan Mrak, pos., Plešivica pri Ljubljani; Matija Lenarčič, pos. v Podgori; Valentin Finžgar, pos., Brezje; Karol Šindler, trgovec v Kranju; Jože Černe, kmet., Zg. Šiška; Nace Andrašič, trg., Kranj; Franc Peterca, pos., Zg. Kašelj; Janez Grintal, kmet., Križ pri Kamniku; Rudolf Zupančič, pos., Dolsko pri Ljubljani; Vinko Golmajer, pos., Kovor, Kranj; Jakob Gaber, pos. v Sori; Janez Barle, kmet., Naklo; Martin Jančigaj, trg., Zg. Šiška; Jakob Kokalj, pos., Dragomelj; Janko Rant, trg., Kranj; Ivan Butalic, pos., Zg. Bernik. — Namestniki: Matija Dolničar, industrijalec; Fran Kovač, trg., Bogdan Luknarič, pos., Val. Triplat, gost., Franc Svetlič, pos., Josip Krištof, pos., Ivan Hercog, gost., Karl Jarc, pos., Rajko Sušnik, steklar — vsi v Ljubljani. — Porotno zasedanje bo topot trajalo daljšo dobo, ker je združeno z jesenskim zasedanjem, ki se ni vršilo. Doslej je določenih že sedem razprav, pripravlja pa se jih še nekaj. V prihodnjih dneh bomo te slučaje, ko bodo vsi določeni, navedli.

★ **Tiskovine** za nove prijave dohodkov od zgradb (hiš) v svrho odmere zgradarine za leto 1929. se dobe za vso Slovenijo po oblastveno določeni ceni v pisarni društva hišnih posestnikov v Ljubljani, drugod pa pri ondotnih društvih hišnih posestnikov. Istotam se bodo dobile tudi vse druge tiskovine za napovedi davkov po novem davčnem zakonu.

Sin zaklal svojo mater

Te dni so fantje na Uršnih Selih pri Novem mestu dolgo v noč popivali. Kar se v pijanosti rado zgodi, se je zgodilo tudi tukaj. Med fanti se je začel prepir in pretep. V tem pretepu je neki fant zasadil okrog 20-letnemu sinu užitkarice Marije Hrovatove iz Uršnih Sel, velik kuhinjski nož v usta. Z nožem v ustih je pritekel fant domov, v domačo hišo, kjer mu je prišla nasproti njegova mati. V pijanosti, bolečinah in blaznosti, si fant-sin izdere nož iz ust in začne z njim mahati po svoji lastni materi, kateri je na ta način zadal deset težkih ran, izmed katerih so bile štiri naravnost strašne, smrtnonevarne. Drugi dan so pripeljali sina v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, mater pa v žensko javno bolnico v Novem mestu, kjer je vsled zadobljenih poškodbah umrla.

*

★ **Kongres delavskih zbornic v Belgradu.** V Belgradu se je v nedeljo vršila slavnostna otvoritev nove palače Delavske zbornice. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki vlade, Narodne skupščine, belgrajske občine in raznih gospodarskih korporacij. Hkrati se je v nedeljo pričel kongres vseh delavskih zbornic v državi.

★ **Občinske volitve v Križah.** Za 16. december so razpisane občinske volitve v občini Križe. Pretečeno nedeljo je bil prvi dan za vlaganje kandidatnih list pri okrajnem glavarstvu o Kranju in je bilo dosedaj vloženih šest list v sledečem redu: 1. Arhova lista, 2. Obrtna zveza, 3. Čevljarska lista, 4. Združena delavska gospodarska lista, 5. Kmetska obrtna delavska lista, podobčine Senično in 6. SLS za podobčino Duplje.

★ **Ogenj v Orehovljah pri Kranju.** Dne 22. novembra je ob 11 ponoči izbruhnil ogenj na šestokenskem kozolcu, ki je last Janka Snedica, posestnika v Orehovljah. Kozolec je bil napolnjen s senom in slamo. Ogenj je uničil

Vsakovrstne ure, zlatnina in srebrnina po nizki ceni pri
L. Vilhar, urar
Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 36

Alphonse Daudet:

Zadnji dan šole

Povest malega Alzačana

Tisto jutro sem se zakasnil, da bi šel v šolo in sem se bal, da bi bil okaran in to tem bolj, ker nam je g. Hamel dejal, da nas bo izpraševal o participih, a jaz nisem znal niti besedice o njih.

In vreme je bilo tako toplo, tako jasno! Čul sem žvižgati kose v meji ob gozdu, na sosednjem travniku sem videl Pruse, ki so se vadili. Vse to me je mikalo bolj kakor pravila o deležnikih; toda imel sem toliko moči, da sem se premagal in stekel proti šoli.

Ko sem šel mimo županstva, sem zagledal, da stoji tam zraven majhne rešetke z oglasi polno ljudi. Dve leti je že od tega, kar so prihajale k nam vse slabe vesti o izgubljenih bitkah in rekvizicijah, in mislil sem si, ne da bi se ustavil:

»Kaj se more neki še zgoditi?«

Ko sem tekel čez trg, mi je kovač Wachter, ki je s svojim vajencem pravkar bral oglas, zaklical:

»Nikar se tako ne podvizaj, mali: boš še vedno pravočasno prišel v svojo šolo.«

Mislil sem, da se je šalil z menoj in sem ves zasopel stopil v majhno šolsko dvorišče.

Običajno je bil pred začetkom pouka tak hrup, da se je čul na cesto: zapiranje in odpiranje predalov, učenci so glasno ponavljali, mašeč si ušesa, učitelj je z debelim črtalom tolkel po klopeh:

»Malo miru!«

Hotel sem izkoristiti ta običajni ropot in neopažen doseči svojo klop; — toda prav danes je bilo vse mirno kakor nedeljsko jutro. Skozi odprto okno sem videl tovariše na svojih prostorih in našega učitelja, hodečega sem in tja z ogromnim železnim črtalom v roki. Bilo je treba odpreti in vstopiti v sredo te silne tišine. Mislite si, ali sem bil rdeč in če sem se bal!

Učitelj me niti ni jezno pogledal in mi je dejal zelo ljubeznivo:

»Idi hitro na svoje mesto, moj mali; hoteli smo že začeti brez tebe.«

Naglo sem vstopil v svojo klop in se vsedel. Šele tedaj, ko sem se nekoliko umiril, sem zapazil, da je imel naš učitelj svojo lepo zeleno salonsko suknjo in črnoobrobljeno svileno čepico, kar je nosil le ob nadzorovanju ali delitvi daril. Sploh je bilo na vsem razredu nekaj posebnega in svečanega. Najbolj me je pa presenetilo, da sem zagledal v ozadju dvorane v klopeh meščane, ki so sedeli in molčali kakor mi: starega Hauserja s svojim triogelnikom, starega župana, starega pismonošo in ostale. Vsi ti ljudje so se mi zdeli žalostni; Hauser je prinesel s seboj star abecednik s strganim robom in ga je držal na kolenih odprtega.

Ko sem se čudil vsemu temu, je g. Hamel stopil za kateder in nam dejal z istim sladkim glasom, ki me je bil z njim prej sprejel:

»Otroci moji, danes vas zadnjič poučujem. Iz Berlina je prišel ukaz, da se odslej mora v Alzaciji in Loreni poučevati le v nemščini... Novi učitelj bo dospel jutri. Danes je zadnjič francoski pouk. Prosim vas, bodite prav pazljivi.«

Moja zadnja francoska učna ura!

In jaz sem znal komaj pisati! Torej se ne bom nikoli naučil! In pri tem bo moralo ostati! Kako sem si želel tedaj izgubljenega časa, pouka, ki sem ga zamudil z iskanjem

vse, tako da bi posestnik trpel škodo okoli 5700 Din, ako ne bi bil proti požaru zavarovan. Kozolec je stal tik ob okrajni cesti in je bil ogenj zaneten po neprevidnosti kakega mimoidočega pasanta.

★ **Nesreča.** V nedeljo, dne 25. t. m. je nameraval oditi g. Emil Perdih, trgovec in mesar v Laškem, v Št. Rupert v svrho nakupa razne klavne živine. V ta namen si je osedlal konja in jahal z njim do Gnidicove gostilne, pred katero se nahaja odcep glavne vodovodne cevi. Tozadevni jarek je bil šele pred kratkim pokrit in je zato bilo na dotičnem mestu zelo mehko. Ko je konj hotel prekoračiti to mesto, se je z nogami zadrl v mehko zemljo, pri tem padel in vrgel jezdeca črez glavo. Emil Perdih je tako padel in se pri padcu precej poškodoval.

★ **Cerkvena tatica aretirana.** V petek, 23. t. m. dopoldan se je vtihotapila v župno cerkev v Črni pri Prevaljah neka Terezija Hribar, baje doma iz Trojan, in iz zakristije pokradla dve albi in štiri hunerale v vrednosti 920 Din. Predrzna tatica je ukradene stvari skušala v vasi prodati, a je bila med tem že tudi aretirana ,zato cerkev ne trpi škode, ker so se ukradeni predmeti dobili nazaj. Hribarjeva pa je bila izročena okrož. sodišču v Mariboru.

★ **Velika železniška nesreča.** Blizu postaje Ivankovo v Slavoniji se je pripetila v noči od petka na soboto velika železniška nesreča. Belgrajski brzovlak, ki odhaja iz Belgrada ob 11 zvečer, se je ob treh zjutraj zadel v tovorni vlak, ki je vozil proti Belgradu. Trk obeh vlakov je bil zelo močan. Poškodovani sta bili obe lokomotivi, proga pa razdrta na razdalji več metrov. Več vagonov tovornega vlaka se je iztirilo, človeških žrtev pa k sreči ni bilo. Materialna škoda je zelo velika. Promet je bil ukinjen za pet ur. Nesrečo je zakrivil uradnik, ki je pustil oba vlaka na isti tir.

★ **Izsiljevanje.** Pred meseci je bil iz službe Našičkih tovarn odpuščen uradnik Slavko Boltek. Ta je hitro našel drugo službo, vendar pa ni mogel pozabiti prejšnje dobre službe. Pisal je ravnatelju Našičkih tovarn pismo, v katerem mu grozi, da bo ovadil večje število njegovih uradnikov radi špijonaže, če mu podjetje do gotovega dne ne izplača večje vsote denarja. Ravnatelj Bolteku ni odgovoril, pač pa je Boltekovo izsiljevanje nadaljeval upokojeni major Ostojič, ki je zahteval 62.000 Din zato, da ne ovadi podjetja radi špijonaže in ne izda konkurenci poslovnih tajnosti. Ravnatelj dr. Bratanič je tako dolgo zavlačeval pogajanja z izsiljevalci, da se je policija prepričala o vsej aferi. Nazadnje je dal Stojiču ček za 62.000 Din. Toda na dvorišču tovarne so počakali Ostojiča detektivi, ki so Ostojiča aretirali in mu odvzeli ček. Aretiran je bil poleg Ostojiča tudi Slavko Boltek.

★ **Vlom v Zagrebu.** V noči od sobote na nedeljo je bil izvršen v Zagrebu nov vlom v blagajno, ki bi tudi uspel, če bi bilo — v blagajni kaj denarja. Vlomljeno je bilo v Zadrugo javnih uradnikov. Vlomilci so spretno izrezali v veliko Wertheimovo blagajno pol metra široko špranjo, našli pa so notri skupno le 252 Din denarja. Odnesli pa so iz trgovine več špecerijskega blaga in delikates.

★ **Da reši kravo, umrla pod vlakom.** Jela Jendavec, 54 letna kmetica iz Potočca pri Koprivnici je pasla v soboto svojo kravo ob železniški progi. Ko se je približal brzovlak, je hotela kravo rešiti. Skočila je k njej in jo pregnala s tira, toda vlak je bil že preblizu, da bi se mogla rešiti sama. Strojevodja sam tudi ni mogel ustaviti vlaka, ker je vozil s hitrostjo 80 km. Lokomotiva je neprevidno kmetico zgrabila in jo vrgla več metrov stran. Grozno zmrcvarjeno žensko so prepeljali v Koprivnico, kjer pa je na potu z železniške postaje v bolnišnico umrla.

★ **Na lovu na golobe padel v prepad.** V vasi Bračincu pri Splitu se je pripetila te dni smrtna nesreča. Kmet Stjepan Brlj je lovil v neki votlini gnezdeče divje golobe. Ko se je spuščal v votlino, je padel v globok prepad in se ubil. Orožniki in kmetje so se spustili do 50 m globoko v prepad, da bi našli truplo, toda niso dosegli dna. Kmetje trdijo, da je prepad globok nad 200 metrov.

PRIZNANO

najboljša **oblačila** pri najnižjih cenah nudi renomirana tvrdka

J. MAČEK

Ljubljana. Aleksandrova cesta 12

★ *CORONA COLLECTION. Zelo primerna zbirka kot Miklavževo ali božično darilo. Vsebuje klasične klavirske skladbe najslavnejših glasbenikov v sto lepo opremljenih zvezkih. Vsak zvezek stane samo 10 Din in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Cenik brezplačno.*

★ *MIKLAVŽEVA DARILA kupiš najceneje pri tvrdki Slavko Rus, Ljubljana, Dunajska 9. Zlatnina, ure, srebrnina, China srebrni predmeti.*

★ *HUDO ZAPRTJE, katar debelega črevesa, zastajanje krvi, napenjanje, zlato žilo, bolečine v boku odstrani naravna »Franz-Josef« grenčica — zjutraj in zvečer majhen kozarec. Zdravniki strokovnjaki izpričujejo, da »FRANZ-JOSEF« voda učinkuje brez bolečin celo pri razdražljivosti črevesa. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgov.*

★ *DR. DERČ odhaja na študijsko potovanje in se vrne dne 9. decembra 1928.*

★ *KRASNA IZBIRA BLUZ, otroških obleke po nizki ceni, Krišlofič-Bučar, Stari trg 9.*

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Nočno službo bosta vršili: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

*

⊙ **Samo enkrat v letu** apeliramo časnikarji na javnost, a to je o priliki vsakoletnega časnikarskega koncerta na dan 1. decembra. Čist dobiček te prireditve je namenjen za penzijski fond novinarji. Časnikarji, ki smo vedno v službi javnosti, pač upravičeno pričakujemo, da se široka javnost vsaj enkrat v letu spomni tudi nas. Časnikarski koncerti, združeni s prosto zabavo, so bili že vsa zadnja leta najbolj priljubljene prireditve. Tudi letošnji koncert bo po svojem programu zelo pester. Poleg odličnega zbora Glasbene Matice pod vodstvom g. Hubada, nastopita še znana pevska zbora »Ljubljanski Zvon« in »Grafika«, ki spadata med najboljše zbore ne samo v Ljubljani, marveč tudi v naši širši domovini. Posebni umetniški užitek pa obeta nastop znane operne pevke ge. Zinke Vilfan-Kunčeve, ki bo nastopila z več solo-točkami. Na klavirju je bo spremljal operni kapelnik g. Balatka. Po koncertu se bo vršila prosta zabava. Za dobro vinsko kapljico so poskrbeli naši slovenski vinogradniki, ki so dobro založili »vinsko poskušnjo«, tako da bodo tudi prijatelji dobre kapljice prišli na svoj račun. Zato vsi na časnikarski koncert. Vstopnice se dobe v predprodaji pri Matični knjigarni na Kongresnem trgu in na dan prireditve pri blagajni v hotelu »Union«.

⊙ **Angleški poslanik Kennard,** ki se je z nedeljskim jutranjim brzovlakom pripeljal v Ljubljano na otvoritev angleške umetnostne razstave, je v nedeljo popoldne napravil izlet na Turjak in se je zelo zanimal za naše zgodovinske in umetniške zanimivosti. Zvečer se je v srebrni dvorani hotela Union vršil banket. Prisostvovali so: G. Kennard, njegov tajnik Smith, preds. obl. odbora g. dr. Natlačen, vel. župan dr. Vodopivec, župan dr. Puc, rektor univerze dr. Vidmar, vseuč. prof. dr. Pitamic, dr. Cankar in drugi.

⊙ **Mikličev novi hotel** nasproti glavnega kolodvora v Ljubljani je pod streho. Hotel je v zvezi s starim hotelom ter je vhod v hotelski salon tudi s Kolodvorske ulice. Nova štirinadstropna stavba, izvršena po ljubljanski gradbeni družbi, je sicer lepo uspela, je pa po pogledu od glavnega kolodvora očitno prekratka. Stavba bi posebno tujcem bolj imponirala, ako bi bila vsaj osem metrov daljša. Žal nam je, da gospod Miklič, ki je znan kot preudaren in podjeten mož, ni mogel dobiti stavbnega dovoljenja za daljši hotel, za katerega ima še dovolj lastnega sveta na razpolago.

⊙ *»Teden angleške kulture«.* V zvezi z angleško razstavo, ki je bila otvorjena v nedeljo v Nar. muzeju in ki ima velik pomen za angleško slovensko kulturno zbližanje, se priredi počenši s 27. nov. v Ljubljani »Teden angleške kulture«. S tem je mišljena vrsta sedmih predavanj o angleški kulturi, ki se vrše v predavalnici Narodnega muzeja (Vhod z Bleiweisove ceste) med 18 in 19 uro po naslednjem sporedu: Torek 27. nov.: *Klasična doba angleške arhitekture* (dr. F. Stele). — Sreda 28. nov: *Sodobni verski tokovi v Angliji* (dr. L. Erlich). — Ponedeljek 3. dec.: *Razvoj angleškega umetnostnega okusa izza l. 1850.* (Lekt. F. Copeland). — Torek 4. dec.: *Postanek angleškega imperija in njega politični pomen* (dr. L. Pitamic). — Petek 7. dec.: *Pregled angleške literature do svetovne vojne* (F. Copeland). — Ponedeljek 10. dec.: *Pregled angleške literature po svetovni vojni* (dr. J. Kelemina). — Torek 11. dec.: *Meštrović in Angleži* (dr. M. Čurčin). — Predavanja imajo namen seznaniti Slovence z angleško kulturo. Vstop je prost.

⊙ *VII. Prosvetni večer.* Po deklamaciji Vodnikove Ilirije oživljene je predaval g. ravnatelj dr. Josip Mal o francoski dobi med Slovenci. Predavanje je podalo zaokroženo in vsestransko izpopolnjeno sliko politično upravnih, narodno kulturnih in gospodarskih razmer v naši zemlji pod francosko okupacijo, ki je našemu narodu, kolikor ga je pripadlo Iliriji, že veliko pred revolucionarnim letom 1848. prinesla uspehe francoske revolucije v obliki preloma s fevdalizmom, ga narodno in kulturno razgibala in osamosvojila in mu odprla okno v veliki svet. G. predavatelj je politično in kulturno zgodovinsko važnost te dobe in njeno skoraj bi rekli nevidno usodnost za ves naš nadaljnji razvoj osvetlil stvarno in prepričevalno. Začutili smo, kako je baš ob 10letnici našega osvobojenja ta snov aktualna in zanimiva ter polna narodno življenjskih pobud. Kot zaključek je g. predavatelj ugotovil, da je bila kratka doba francoske okupacije v vsakem oziru odločno naša odlična pridobitev.

⊙ **Nova motorna brizgalna v Ljubljani.** Včeraj zjutraj je dospela v Ljubljano nova motorna brizgalna, ki jo je naročilo ljubljansko prostovoljno gasilno društvo s podporo mestne občine. Motorna brizgalna bo veljala 230.000 Din in je izdelek tvrdke »Austro-Fiat« v Linzu. Brizgalna ima prostora za šestnajst mož. Napovedano je bilo sicer, da bo brizgalna včeraj popoldne razstavljena v Mestnem domu, kar pa se ni zgodilo radi ovir, ki so nenadoma nastale na carinarnici. Če bodo te zapreke premagane, se vrši danes ob 3. popoldne na Krekovem trgu preizkušnja te brizgalne.

⊙ **Iz policijske torbe.** Poneverbe se v Ljubljani precej množe in sicer v znatnih obsegih. Najbolj pogosto pa se zgodi, da oškodovana podjetja defravdantov nočejo ovaditi, če jih pa ovadijo, prosijo policijo za diskretno postopanje in navadno ne pridejo te poneverbe v javnost. Zadnje čase preiskuje policija zopet dve večji poneverbi obe v znesku nad več deset tisoč dinarjev. — Drugače je bila včeraj in predvčerajšnjim policijska kronika skrajno suhoparna. Prijavljen ni bil niti najmanjši kriminalni delikt, kar se že dolgo ni zgodilo. Aretirane so bile tri osebe, od teh ena radi pijanosti. Ovadbe pa navajajo osem slučajev pijanosti in nedostojnega vedenja, tri slučaje prekoračenja policijske ure, dva manjša karambola, dve ovadbi proti trgovcem, 3 prestopke zoper avtomobilske in 3 zoper cestno-policijske predpise.

⊙ **Nezgoda.** V nedeljo zvečer ko so gostje odhajali iz neke gostilne na Rimski cesti, se je pripetila poštnemu uradniku Matiji Medenu huda nezgoda. Na spolzkih tleh v gostilniški veži se mu je spodrsnilo in je padel na tla. Pri padcu je dobil Meden hude poškodbe. Njegov brat je poklical avto, s katerim se je Meden odpeljal v bolnišnico.

Mnogo gorja

si prihranite in preprečite hujše bolezni, če takoj pri prvem pojavu glavobola vzamete

Pyramidon Tablete

Bolečine prenehajo in morebitni prehlad ne pride do izbruha. —

Prisine samo v originalnem zavoju „Meister Lucius".

Vulcania

največja, najhitrejša in najbolj luksuzna motorna ladja COSULICH LINE dvojčna motorna ladja „Saturnija"

Prva vožnja v

New-York

iz Trsta 19. decembra
iz Neapolja 21. decembra

Pojasnila: SIMON KMETEC, LJUBLJANA Miklošičeva cesta 34.

Miklavžev večer v »UNIONU«

dne 5. decembra ob 7 zvečer

Vstopnice se dobe v predprodaji v »Unionu« pred veliko dvorano in to že v soboto dne 1. decembra in v nedeljo dne 2. decembra od 9 do 13. Druge nadaljnje dni se bo vršila predprodaja od 5 do 7 zvečer. Vabimo in prosimo vse, ki se nameravajo udeležiti prireditve, da si preskrbe vstopnice že v predprodaji.

Cene vstopnicam: Družinske v parterju 15, 12, 10, 8 D; otroške (t. j. za one otroke, ki jih obdari Miklavž) 2 D; balkonske 12 Din; galerijske 10, 8 Din; stojišča 5 Din.

Maribor

RAZPORED SLAVNOSTNEGA SPREVODA DNE 1. DECEMBRA 1928.

Po že dospelih prijavah bo slavnostni sprevod po mestu Mariboru dne 1. decembra ob desetletnici osvoboditve Maribora in južne Štajerske veličasten. Da pa se bo ta sprevod izvršil v najlepšem redu, pozivamo šole, društva, skupine in občinstvo, da se strogo ravnajo po teh navodilih.

1. V sprevodu bodo korakale šole in 23 skupin. Vsaka skupina dobi svojo številko. Akademiki št. 1; Maistrovi borci štev. 2; Pevski zbor štev. 3; Občinski zastopi 4; Korošci 5; Primorci 6; Dobrovoljci 7; Združenje rez. častnikov in bojevnikov 8; P. V. 9; Sokoli 10; Slovensko žensko društvo 11; Zveza kult. društev 12; Orli 14; Krščanska ženska zveza 15; Prosvetna zveza 16; Železničarji 17; Rudarji 18; Športna društva 19; Zveza slovenskih vojakov 20; Stari vojaki in invalidi 21; Gasilska društva 22; in Orjuna 23.

2. Vsaka teh skupin dobi dva glavna reditelja. Prvi zbere svojo skupino na Trgu Svobode. Tu ji izroči napisno tablo in jo pelje na slovnosti prostor k odkritju spomenika. Tu oba reditelja svojo skupino uredita v strnjene vrste, da zavzame čim najmanj prostora. Pozivamo vse skupine in posameznike, da se v lastnem interesu pokore rediteljem. Glavni reditelji posameznih skupin imajo na rokavu isto številko kakor skupina.

3. Od spomenika krene sprevod po Otroškem igrišču, gornji Gosposki ulici v Koroščevo ulico in se vije po Maistrovi, Kolodvorski, Aleksandrovi, Slovenski in Gosposki ulici na Glavni trg.

4. Na Glavnem trgu se po prihodu zbero vsi prapori, vse godbe in pevski zbori okrog spomenika Matere božje, skupine pa odkorakajo na prostor, ki jim ga odkaže vrhovni reditelj ob vhodu na Glavni trg.

5. Vsaka skupina mora najkasneje ob 10. uri korakati po Trgu Svobode, vse skupine pa morajo biti ob četrt na 11. uro pri spomeniku v parku.

6. Dohod k spomeniku v parku je le iz Vrazove ulice.

Hotel „ROYAL" Beograd

Kralja Petra 70. — — Telefon 55-27.

Hotel I. vrste z najmodernejšim komfortom.

Cene sob od Din 50·— naprej.

gnezd in z drsanjem na Saari! Moje knjige, ki sem se jih takoj naveličal in jih tako težko nosil, moja slovnica, moje svetopisemske Zgodbe so se mi sedaj zdele stare prijateljice in zelo me je bolelo, da jih bom moral zapustiti. Isto je bilo z gospodom učiteljem: misel, da bo odšel in ga nikoli več ne bom videl, je zbrisala spomin na vse kazni in udarce s črtalom.

Ubogi človek!

Torej na čast zadnji šolski uri je oblekel lepo pražnjo obleko; sedaj sem razumel, zakaj so prišli stari meščani v šolo sedet. Zdelo se je, da hočejo s tem pokazati svoje obžalovanje, da niso pogosteje hodili sem. Bilo je to tudi kakor zahvala našemu učitelju za štirideset letno dobro službo; izpolnili so svojo dolžnost do domovine, ki je odhajala.

Bil sem v vseh teh razmišljanjih, ko sem zaslišal svoje ime. Bil sem na vrsti, da bi pripovedoval na pamet. Kaj bi dal, da bi mogel povedati tisto slavno pravilo o participih dovolj glasno in jasno ter brez napake! Toda zmedel sem se pri prvih besedah, stal sem in se majal v klopi, bil sem otožen in nisem upal dvigniti glave.

»Ne bom te zmerjal, moj mali Franc, glej tako-le je: vsak dan praviš: Ba! imam še čas, naučil se bom jutri. In zdaj vidiš, kaj prihaja... Ah! to je bila velika nesreča naše Alzacije, da je vedno odlagala svojo izobrazbo na naslednji dan. Sedaj so pa ti ljudje prisiljeni, da nam rečejo: Kako! vi trdite, da ste Francozi in ne znate niti govoriti niti pisati lastnega jezika!... Pri vsem tem nisi ti, dragi Franc, največji krivec. Mi vsi moramo prejeti dober del teh očitkov.«

»Vašim staršem ni bilo mnogo do tega, da bi se vi izobrazili. Raje so vas priganjali k delu na polju ali v predilnicah, da bi si kak denar več prislužili. In jaz sem — ali si nimam ničesar očitati? Ali vam nisem večkrat ukazal zalivati svoj vrt mesto učenja? In kadar sem hotel iti lovit postrvi — ali vam nisem dal prosto?...«

Nato nam je g. Hamel začel govoriti o francoskem jeziku, rekoč, da je to najlepši jezik sveta, najbolj jasen in trden, ki ga moramo čuvati in nikoli pozabiti. Zakaj narod, ki ga osužnijo in ohrani svoj jezik, ima v jeziku ključ v svobodo. Nato je vzel slovnico in bral našo lekcijo. Čudil sem se, kako sem vse razumel. Vse, kar je dejal, se mi je zdelo lahko, lahko. Mislim, da nisem nikoli tako pazno poslušal in da on ni nikoli tako potrpežljivo razlagal. Dejali so, da nam je ubogi človek hotel pred odhodom dati vse svoje znanje.

Po berilu smo prišli k pisanju. Za ta dan nam je g. Hamel pripravil popolnoma nove vzorce, na katerih je bilo lepo okroglo zapisano: *Francija, Alzacija, Francija, Alzacija.* Bilo je kakor bi zastavice plapolale z naših pisalnikov. Bilo bi treba videti, kako si je vsak prizadeval in kak molk je bil!

Ni se čulo nič drugega nego škrtanje peres po papirju. Nekoč so prileteli hrošči, toda nihče se ni zmenil zanje, celo najmanjši ne, ki so si prizadevali, da bi svoje prekljaste črte izdelali vestno in s srcem.

Na šolski strehi so zamolklo grulili golobi in mislil sem si: Kaj njih ne bodo prisilili, da bi nemški grulili?

Od časa do časa, ko sem dvignil glavo znad papirja, sem videl, kako je g. Hamel nepremično sedel in motril predmete okoli sebe, kakor bi hotel v svojem pogledu odnesti vso šolsko sobo s seboj... Pomislite, štirideset let vedno na istem mestu, z dvoriščem pred seboj in z vedno isto učilnico. Edino klopi in pisalniki so se zbrusili in ogladili; orehi na dvorišču so zrasli in hmelj, ki ga je sam vzgojil, je ovenčal okna skoro do strehe. Kaka srčna bol je morala mučiti ubogega človeka, ker je moral vse to zapustiti in slišati svojo sestro, ki je hodila po sobah in zapirala kovčege, ker sta naslednji dan morala odpotovati in zapustiti deželo za vedno.

Vendar je imel srčnost in nas je poučeval do konca. Po pisanju smo imeli zgodovino, nato so malčki peli: ba be bi bo bu. V ozadju sobane si je stari Hauser nataknil naočnike in, držeč svoj abecednik v roki, zlogoval črke z njimi. Videlo se je, da se tudi on trudi; glas se mu je tresel od ginjenosti in vse to je bilo tako smešno, da se nam je vsem hotelo smejati se in jokati se. Ah, spominjal se bom tega dne!...

Hipoma je cerkvena ura odbila poldne in zazvonilo je angelsko oznanjenje. Isti hip so pod našimi okni zabučale trombe Prusov, ki so se vračali z vaj.

G. Hamel se je ves bled dvignil s svojega stola. Nikoli se mi ni zdel tako velik.

»Prijatelji moji — je dejal — prijatelji, jaz...«

Toda nekaj ga je dušilo in stavka ni mogel končati.

Tedaj se je obrnil proti tabli, vzel kos krede in je z vso močjo napisal kakor je mogel veliko:

»Živela Francija!«

Naslonjen na steno in brez besede je ostal tam ter nam dal znak z roko:

»Končano je... pojdite.«

☐ **Češki akademiki** so na svoji turneji po naši državi prispeli v nedeljo, dne 25. t. m., ob pol 17. v Maribor. Na kolodvoru se je zbralo mnogoštevilno občinstvo. Goste sta pozdravila ravnatelj dr. Tominšek in nar. poslanec dr. Pivko. Večernega koncerta sta se udeležila med drugim tudi veliki župan dr. Schaubach in mestni župan dr. Juvan. Koncert, na katerem so se pod vodstvom inž. Kozela predvajale Smetanove, Fibichove in Dvořakove skladbe, je uspel zelo dobro v vsakem oziru. Dragi češki gostje so tudi iz Maribora odnesli kar najlepše vtise.

☐ **Pobeljeno Pohorje.** V noči od sobote na nedeljo je na Pohorju zapadel sneg, ponekod preko pol metra visoko. Sneg sega precej globoko proti vznožju. Tudi so se pojavili na Pohorju prvi smučarji. Ljubitelji zimskega športa v Mariboru se že pripravljajo na »sezono«.

☐ **Upravni odbor oblastnega denarnega zavoda** mariborske oblasti se je konstituiral na včerajšnji seji. Za predsednika je izvoljen notar dr. A. Bartol, za podpredsednika pa magistratni svetnik Jože Barle.

☐ **Ob desetletnici zedinjenja** ne smemo pozabiti naših pogumnih poštarjev, ki so ob prevratu noč in dan neumorno vršili svojo službo. Bilo je 28. novembra, ko je takratni poštni ravnatelj Neudl moral predati vodstvo kolodvorske pošte poštnemu kontrolorju Jakobu Novaku. Takoj naslednjega dne pa so točno opoldne zapustil nemški uradniki službo in stopili v stavko. V tem kritičnem trenutku pa so se slovenski uradniki in nižji poštni uslužbenci odločili, da sami vršijo službo naprej, če treba tudi z nadčloveško požrtvovalnostjo. Noč in dan so bili na poslu, toda vzdržali so. Kolodvorska služba je bila tedaj naravnost smrtnonevarna, ker so se valile ogromne vojaške mase mimo Maribora. Od uradnikov so neumorno vršili svojo službo: Novak, Klemenčič, Bele, Šturm, st., Šturm, ml., Maroh in Rakovec Zofka. Od nižjih poštnih uslužbencev pa — na kolodvorski pošti: Korban, Bauman, Lorti, Šerbec, Böhm, Klojčnik, Ramoš, Ferlinc, Gassenburger, Babič in Dasko. Na glavni pošti: Kumwald, Aubič, Arzenšek, Krepek, Strajnšek, Macuh, Adamič, Brečko Miha, Brečko Ignacij, Gjernetz, Stupljar, Dolinšek, Kuljat, Vedopivec, Fersch, Kodrič, Prosnik, Jurič, Pepevnik, Goloveršnik, Bole, Filipčič, Kenc, Breznik, Fableš, Kovačič, Tratenšek ter pokojna Budja in Čepič. Narodna vlada je obljubila vsem, ki so tedaj vestno in večkrat v življenski nevarnosti vršili svojo službo, posebno nagrado, ki pa je niso prejeli. Ob desetletnici osvojitve Maribora in narodnega zedinjenja smo smatrali za potrebo, da sporočimo te stvari v javnost in da dobijo tudi naši mariborski poštarji primerno zadoščenje za njihov trud in zvestobo.

☐ **Poročili so se v zadnjem času:** Wolfond Ivan, trgovec, z gdč. Pavlo Kasperjevo, zasebnico; Žunič Izidor, kolar, z gdč. Matildo Likarjevo, delavko; German Ivan, delavec, z gdč. Marijo Schatlerjevo, posest. hčerko; Weingerl Franc, zidar, z gdč. Alojzijo Parekovo, zasebnico; Rožman Ivan, pom. delavec, z gdč. Katarino Sagadinovo, zasebnico; Krištof Ivan, posestnik, z gdč. Antonijo Zavčarjevo, zasebnico, Anton Sabler, pečar, z gdč. Rozino Juračičevo, zasebnico in Vernik Franc, trgovec, z gdč. Emo Smehovo, trg. hčerko.

☐ **Pogreb Cirile Cotičeve,** hčerke bivšega urednika »Edinosti« M. Cotiča je bil ganljiva manifestacija priljubljenosti, ki jo je uživala pokojnica v tukajšnjih krogih, prav posebno pa v vrstah primorskih emigrantov, ki so se udeležili pogreba v izredno velikem številu. V slovo je zapelo pevsko društvo »Jadran« žalostinki »Vigred« in »Nad zvezdami«.

☐ **Delo dobijo pri tukajšnji Borzi dela:** 4 viničarji, 3 majarji, 2 hlapca, 1 klepar, 1 pečar, 1 livač, 1 mizar, 3 čevljarji, 1 žagar, 1 lesostrugar, 1 stavbeni ključavničar, 4 soboslikarji, 1 pleskar, 1 sodar, 1 vrtnar, 1 brivec in več vajencev (čevljarske, mizarske, pekovske, kolarske, lakirniške, tapetniške in kovaške obrti); razen tega še 1 trgovska poslovodkinja, 7 kmečkih delavk, 8 kuharic, 10 služkinj, 1 likarica, 7 šivilj za perilo, 2 natakarici, 2 postrežnici, 1 perfektna pisarniška moč, 1 pletilka vajenka, 2 šiviljski vajenki.

☐ **Pod avto.** Inž. H. se je vozil s svojim avtomobilom po Tržaški cesti proti Drž. mostu; tukaj pa mu pride nasproti mestni avtobus, za katerim se je vozil na kolesu 26 letni posestnikov sin Fras Franc. Avto se je izognil avtobusu, istočasno pa je hotel Fras prehiteti avtobus, ne da bi slutil nevarnost. Prišel je pod avto inž. H. Pri tem si je zlomil levo nogo in je zadobil težke poškodbe na prsnem košu. Inž. H. ga je prepeljal na svojem avtomobilu v bolnico.

☐ *VSI, KI BREDETE po jesenski in zimski obcestni brozgi, za Vas so KARO-strapac cestni čevlji. Maribor, Koroška c. 19.*

Zoper slabokrvnost, slabo prebavo in oslabelost

za odrastle in otroke je najboljša stara, povsod priznana HOČEVARJEVA AROMATIČNA ŽELEZNATA TINKTURA! Ne kvari zob! Priznanja od povsod! Porabiti je 3 steklenice. Razpošilja z navodilom edino: **Lekarna pri Angelju Varhu na Vrhniki.**

Celje

✡ **10 letnico državnega zedinjenja proslavijo** združena celjska kulturna slovenska društva s slavnostnim koncertom, ki se vrši dne 1. decembra t. l. ob 20 v veliki dvorani Celjskega doma. Spored je sledeč: 1. Državna himna. 2. Slavnostni govor. Govori mestni župan dr. Alojzij Goričan. 3. »Slovenec, Srb, Hrvat«, poje združeni moški zbor Katoliškega prosvetnega društva, Oljke in Celjskega pevskega društva pod vodstvom g. Alojzija Mihelčiča. 4. W. A. Mozart: uvertura k operi »Tit« in Risto Savin: »Večernac« iz Jugoslovanske suite. Izvaja pomnožen orkester Celjskega godbenega društva pod taktirko g. Lovra Kubište. 5. Jos. Pavčič: Če rdeče rože zapade sneg, E. Adamič: Molitev pastirčkov, poje mešani zbor Celjskega pevskega društva. 6. Wieniawski: Faustfantasie brillante. Igra na goslih ravnatelj Glasbene Matice g. Karol Sancin. Na glasovirju spremlja ga. Marija Sancinova. 7. Po odmoru: P. H. Sattner: V pepelnični noči, kantata za soli, mešan zbor in orkester. Pod vodstvom g. P. Šegule izvaja Celjsko pevsko društvo s sodelovanjem gdč. Zinke Lovrečeve, g. Marjana Rusa, pomnoženega orkestra Celjskega godbenega društva. V orkestru sodelujejo gg. Karol in Dušan Sancin ter gojenci Glasbene Matice. Predprodaja vstopnic za to veličastno prireditev je v knjig. Goričar in Leskovšek.

✡ **Cerkveni koncert,** ki ga je v nedeljo popoldne priredilo v tukajšnji Marijini cerkvi pevsko društvo »Maribor«, je tako gmotno kot glasbeno popolnoma uspel. Za celjske razmere je bil koncert naravnost sijajno obiskan. Izvajanje je napravilo na navzoče izredno globok vtis in vzbudilo iskreno hvaležnost napram društvu, ki s toliko pijeteto poseča svoje sicer mlade moči klasični glasbi.

Ne zamudite

znatnega popusta na vsa oblačila, pri

Jos. Rojina, Ljubljana.

✡ **Iz celjske bolnice.** Dne 25. t. m. je umrl v celjski bolnici 70 letni vpokojeni rudar Jožef Černe iz Teharja. — Dne 26. t. m. je izdihnila tukaj 24 letna služkinja Julijana Caharija iz Škofjevasi. — Včeraj so pripeljali v bolnico z Brega pri Celju mater ter tri njene sinove in tri hčerke, vse obolele na tifusu. Na Bregu se je sploh pojavilo več slučajev tifusa.

✡ **Dijaški praznik proslavi celjsko katoliško dijaštvo** en teden pred 8. decembrom, v nedeljo, dne 2. decembra t. l. Višina akademij naših celjskih dijakov je zdavnaj že priznana. Zato upravičeno pričakujemo od njih tudi letos lahko kaj posebnega in nato opozarjamo že danes vse prijatelje našega dijaštva, da se akademije udeleže.

✡ **Gospodinjski tečaj v Celju se vrši** letos v prostorih okol. šole in se prične 10. decembra. — Pouk bo trajal deset tednov in je brezplačen. Dekleta, ki se tečaja žele udeležiti, se naj prijavijo v dopoldanskih urah v pisarni ali 4 a razredu okol. šole do 6. decembra.

✡ **Zopet vlom v barako na Glaziji.** V noči od 24. na 25. november so neznani zlikovci vlomili skozi okno v barako invalida Lovrenčiča na Glaziji ter mu odnesli dva para čevljev iz njegove čevljarske delavnice ter raznih tobačnih izdelkov, tako da trpi Lovrenčič 2458 Din škode, ki pa bo najbrž pokrita z zavarovalnino.

Dopisi

Kranj

Prihod novega g. župnika. Dne 1. decembra bo prišel novi župnik g. Matija Škrbec ,ki je do sedaj služboval v Tržiču, na svoje novo službeno mesto v Kranj. Po njegovem prihodu v mesto bo pred farno cerkvijo oficijelen sprejem. Zvečer istega dne bo pred župniščem zapel združen pevski zbor pod vodstvom g. C. Mohor-ja podoknico novodošlemu g. župniku. V nedeljo pa bo v dvorani Ljud. doma pozdravni večer.

»Slovenec« št. 271 z dne 25. t. m. pod napisom *»Kako poročajo«*, okrca »Slov. Narod«, ki je čisto zamolčal, da je poročilo o razširjenju mestne elektrarne v Ljubljani sestavil in govoril g. Orehek, član kluba obč. svet. SLS. In še en drug tak slučaj vzornega in vestnega »Narodovega« poročanja se navaja tamkaj. — Nekaj podobnega si je dovolilo »Jutro« v št. 276. z dne 23. t. m. Poročevalec poroča o seji kranjskega obč. sveta dne 21. nov. ter pripisuje tej seji veliko važnost. Že naslov »Za modernizacijo gorenjske metropole« in podnaslov »Posojilo za moderne komunalne naprave« je nekak slavospev, ampak komu? Kdo je iznesel predlog o najetju velikega posojila, ki je bil res soglasno sprejel? Tega pa resnisoljubno »Jutro« ne pove, temveč pogumno zamolči, da sta to storila dva člana SLS. Kakšen bi bil šele slavospev, če bi bili ta predlog stavili SDSarji! Ampak da ga stavijo ti »klerikalci«! Da njim to v glavo pade in da se oni za to zavzamejo tako energično, kakor sta se ob. odb. SLS. Za počt! Pristaši SDS si na seji sploh niso znali pomagati, ker niso naprej za to vedeli ter niso imeli nobenih navodil svojega kluba. Tako je tudi pri njih zmagala uvidevnost in modrost, katero jim včasih izčrpa strankarska disciplina, tako recimo, da jih ne žalimo. Če se bo zoper ta predlog na kakršenkoli način intrigiralo ali ga skušalo speljati v pesek, ne vemo; upamo pa, da bodo gospodje vladajoče večine toliko iskreni in res velikopotezni, da se bodo vprašanja lotili z vso primerno resnobo, ne glede na to, da so predlog stavili zastopniki SLS. — Priobčujemo, da ugotovimo, kako natančno in objektivno poroča »Jutro«.

Novo mesto

Občinski proračun. Novomeški g. župan je sestavil za leto 1929. kaj čuden načrt proračuna: izkazal je nekak pregled potrebščin odnosno izdatkov, za katere ni izkazal kritja. Fin. gosp. odsek je ta županov načrt ogledoval pri več sejah, se prepiral za posamezne postavke, celotnega proračuna, ki bi služil plenumu obč. odbora za podlago razprave, pa tudi odsek ni ustvaril. — Župan je sklical proračunsko sejo za pretekli petek zvečer. Načelnik kluba obč. odbornikov SLS profesor Ambrožič je več dni pred to sejo zahteval na županstvu načrt proračuna, pa ga ni dobil, ker ga ni bilo. Zato je le-ta imenom kluba SLS na petkovi seji takoj po prečitanju zapisnika predlagal, naj se pomanjkljivi načrt proračuna vrne odseku, ker v tej sestavi ne more služiti za osnovo razprave. Ta predlog je večina odklonila, nakar je klub SLS odgovoril s tem, da je zapustil sejo. Sledila sta mu še odbornika od skupine reda in dela. Nadaljevanje seje je bilo s tem onemogočeno ter jo je moral g. župan zaključiti.

Ribnica

Zanimivost s Pucljevega sheda. Dne 18. t. m. je g. Pucelj zopet enkrat obiskal Ribnico. K Cenetu je zbral malo število svojih zvestih, ki so zasedli par miz v gostilniški sobi. Govoril je o korupciji in le o korupciji, ki mu je silno všeč tvarina. Pa mu pade v besedo neki čevljar — SDS: »Gospod Pucelj, odkdaj pa je ta korupcija?« G. Pucelj: »Odkar obstoja Jugoslavija!« Čevljar: »Zakaj pa je niste že pregnali, ko ste bili vendar toliko časa na vladi?« G. Pucelj je nekoliko bolj globoko pogoltnil slino, pa je bil podan odgovor. KDK je res čudna stvar.

Štrajk. Govori se, da bodo ribniški gostilničarji začeli štrajk zaradi oblastnih davščin na alkohol. Zaprli bodo vse gostilne. Kdaj se bo začel ta srečni čas, bomo poročali. Le bojimo se, da ribniška dolina še ne bo kmalu doživela te sreče, ki bi prinesla veliko dobička — ljudem.

Trbovlje

✡ **Poroka.** Poročila sta se Viktor Škofca in Filomena Božič.

✡ *Mostnina.* Na eni izmed sej oblastne skupščine je oblastni odbor potom njenega predsednika dr. Natlačena stavil predlog, s katerim se določa za dobo od 1. januarja do 31. decembra 1930. mostninska tarifa Kirschlagerjevega mostu — pri Grebencu — v Trbovljah nastopno: za osebo 25 par, za enovprežni voz z voznikom Din 1.50, za dvovprežni voz voznikom Din 2.50, za govedo, konje osle itd. 50 par, za drobnico 25 par, za kolesarja 25 par, za motociklista 1 Din, za avtomobil in šoferja 4 Din. Državni, samoupravni in cerkveni organi in njih vozila z vozniki na službenem potovanju ter šolo obiskujoči otroci so mostnine oproščeni. Tarifa se razume za enkratno prekoračenje mostu.

Laško

Nove gostilniške koncesije. Naš občinski odbor je na svoji zadnji izredni seji izjavil, da je navadnih »kmečkih« gostiln v našem mestu že preveč. Radi tega je odrekel tudi v nekem takem slučaju izjavo o krajevni potrebi take gostilne in bil pripravljen iz tujsko-prometnega stališča podpirati raje otvoritev novih hotelov. S tem se tudi mi strinjamo. Govori se pa, da namerava g. Osolin v novem poslopju, v katerem misli pričeti z obratovanjem kina, nastaniti tudi vinotoč ali po naše recimo »bife«. Radovedni smo zelo, na kako stališče se bo naš občinski odbor postavil, ako bo res g. Osolin zaprosil za tozadevno koncesijo.

Pri PREHLAJENJU, INFLUENCI, HRIPI

sploh pri vseh obolenjih, kjer se pojavi višja temperatura, je treba bolniku masirati vrat, roke, noge, prsa in križ z

ALGO

ker ALGA osvežuje, temperatura popušča, spanje je lahno in mirno ter zdravo.

To dobro učinkovanje ALGE je vzrok, da se ALGA danes nahaja v vsaki hiši.

V lekarnah in drogerijah 1 steklenica s točnim navodilom Din 16·—. Po pošti pošlje Laboratorij ALGA Sušak 4 stekl. za Din 77,8 stekl. D 131, 14 stekl. D 205, 25 stekl. D 320

Gospodarstvo

Izvoz v oktobru

V mesecu oktobru t. l. je znašal naš izvoz 430.821 ton v vrednosti 666.1 milj. Din (v oktobru lani 361.457 ton za 645.7 milj. Din, v septembru letos 447.000 ton za 692.3 milj. Din). Da je izvoz napram septembru nazadoval, je pripisovati ponehanju izvoza žitaric: tako smo v oktobru izvozili pšenice samo za 39.7 milj. Din, v septembru pa še za 138.3 milj.

Najvažnejši predmeti, katere smo v oktobru izvažali so bili (v milj. Din; v oklepajih podatki za september 1928): Les stavbni 102.7 (89.2), hmelj 75.9 (55.8), pšenica 39.7 (138.3), slive suhe 34.7 (—), baker 30.4 (19.7), jajca 25.8 (27.6), sveže sadje 25.0 (30.9), prašiči 24.0 (18.0), drobnica 22.9 (20.6), goveda 22.9 (22.3), meso sveže 17.8 (14.8), drva 14.9 (12.9), hrast. žel. pragovi 14.4 (6.6), fižol 14.4 (—), cement 11.9 (14.3), opij 10.8 (21.2) itd.

Skupno je v prvih desetih mesecih t. l. znašal naš izvoz 3,776.500 ton za 5233 milj. Din napram 3,614.300 tonam za 5249.1 milj. Din v istem razdobju lani. Količina se je torej povečala za 4.5%, vrednost pa je še vedno manjša za 0.3%.

Kako se je letos naš izvoz razvijal, nam kažejo naslednji podatki:

Povprečno	tis. ton		milj. Din	
1. trom.	327	(354)	457.5	(515.9)
2. trom.	350	(358)	431.5	(506.0)
3. trom.	432	(373)	626.6	(532.5)
oktober	431	(361)	666.1	(645.7)

Državne sladkorne tovarne

Kakor privatne sladkorne tovarne tako tudi državne sladkorne tovarne izkazujejo znatne dobičke.

Tako izkazuje v novem proračunu za 1929/30 državna tovarna v Beliu 21.4 milj. Din presežka dohodkov nad izdatki (77.5 milj. Din, oz. 55.9 milj. Din). Druga državna tovarna na Čukarici pri Belgradu izkazuje v novem proračunu 70.2 milj. Din dohodkov (odobrena cena dohodkov za 1928/29 je znašala 68.7 milj. Din) in 60.9 milj. Din izdatkov (odobreni krediti so znašali za 1928/29 62 milj. Din). Prebitka je torej za 1929/30 9. 3 milj. Din, pa 1928/29 po odobrenem proračunu 6.7 milj. Din.

Zelo zanimiva je ravnokar objavljena bilanca drž. tovarne na Čukarici za poslovno leto 1927/28, na dan 30. junija 1928.

Čisti dobiček znaša 26.2 milj. Din, od katerih gre 23.6 milj. za dotacijo raznih fondov. V računu izgube in dobička je zanimiva postavka dohodkov od obresti, ki znašajo celih 1.37 milj. Din. Fondi znašajo 42.4 milj Din, mirovina v tekočih računih 24.3 milj. Din, od tega samo pri bankah 20.4 milj. Din, bilančna svota pa 77.5 milj. Din.

OTVORITEV MLEKARSKO SIRARSKEGA TEČAJA na oblastni specialni kmetijski šoli za mlekarstvo v Škofji Loki.

Uprava oblastne specialne kmetijske šole za mlekarstvo v Škofji Loki javlja, da se otvori na oblastni specialni kmetijski šoli za mlekarstvo v Škofji Loki dne 10. jan. 1929 nov desetmesečni odnosno celoletni mlekarsko sirarski tečaj.

Strokovni pouk na šoli je teoretičen in praktičen. Teoretični pouk obsega 15 predmetov, med njimi 10 strogo strokovnih predmetov (iz mlekarstva) in iz splošne kmetijske stroke predmete: živinoreje, nauk o pridelovanju krme ter živinozdravništvo. Praktično se pa poučuje izdelovanje najbol razširjenih trdih, poltrdih in mehkih sirov, izdelovanje presnega masla, prirejanje Jogurt in Kefir mleka ter praktično izvajanje preizkušanja mleka in mlečnih izdelkov. Obiskovalci tečaja se dalje pritegnejo vsem opravilom, ki se tičejo opravljanja najvažnejših mlekarskih strojev in parnih naprav. Učni jezik je slovenski; vendar pa se bo tolmačila učna snov po potrebi tudi v srbohrvatskem jeziku.

Obiskovalci mlekarsko sirarskega tečaja v Škofji Loki uživajo na mlekarski šoli poleg strokovnega pouka tudi vso oskrbo v internatu zavoda, zdravniško pomoč in zdravila v slučaju bolezni, so zavarovani proti morebitnim nezgodam v obratu in prejmejo tekom učne dobe še en par močnih čevljev, dve beli bluzi in štiri bele predpasnike za delo.

Vzdrževalnina na zavodu znaša na mesec 750 Din, šolnina pa za ves tečaj 1000 Din.

Točnejša določila o strokovnem pouku, sprejemnih pogojih in življenju v internatu obsega prospekt in učni načrt za specialno kmetijsko šolo za mlekarstvo v Škofji Loki, s katerim razpolagajo vse samoupravne oblasti in kmet. min.

Borza

26. novembra 1928.

DENAR

Današnji devizni promet je znašal nad tri milj. Din, od tega največ v devizi London (1.27 milj. Din). Privatno blago je bilo zaključeno v devizah: Budimpešta, Newyork in Trst, vsega skupaj četrt milj. Din. Kakor v Curihu tako so tudi pri nas poustile devize London, Newyork, Praga in Trst, učvrstil se je Berlin, Curih, Dunaj in Pariz so pa ostali neizpremenjeni.

Zagreb. Amsterdam 2284.50 bl., Berlin 1355 do 1358, Budimpešta 990.80—993.80, Curih 1094.10 do 1097.10, Dunaj 798.50—801.50, London 275.58 do 276.33, Newyork 56.776—56.976, Pariz 221.35 do 223.85, Praga 168.25—169.05, Trst 296.877—298.877.

Belgrad. Bruselj 789.6—792.6, Berlin 1355—1358, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 7995—8015, London 275.98—276.31, Newyork 56.79—56.75, Pariz 221.35—223.35, Praga 168.25—169.05, Bukarešt 991.08—993.8.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123.65, Budimpešta 90.50, Bukarešt 3.12, Dunaj 73.01, London 25.18, Newyork 519.16, Pariz 20.39, Praga 15.38, Trst 27.1975, Sofija 3.75, Varšava 58.20, Madrid 83.65.

Trst. Zagreb 33.54—33.56, London 92.58—92.59, Pariz 74.60—74.70, Newyork 19.04—19.05 Curih 367.40—367.60.

Dunaj. Belgrad 12.49⁷/₈, dinar 12.43.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

26. novembra 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 23. XI.
Amsterdam	—	2284.50	—	—
Berlin	1355.—	1358.—	1356.50	1356.25
Bruselj	—	791.10	—	—
Budimpešta	990.—	993.—	991.50	—
Curih	1094·10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	798.50	801.50	800.—	800.—
London	275.53	276.33	275.93	276.03
Newyork	56.79	56.99	56.89	56.91
Pariz	221.35	223.35	222.35	—
Praga	168.25	169.05	168.65	168.77
Trst	297.03	299.03	298,03	298.20

VREDNOSTNI PAPIRJI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Prašteđiona 920 den., Kred. zav. 175 den., Vevče 110 den., Ruše 260—280, Stavbna 56 den., Šečir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 438.50—439, kasa 438—439, termini: 11. 438—439, 12. 442.50—443, 7% inv. pos. 85.75—86, agrari: 53.50—54. — Bančni pap.: Union 57.50—58, Poljo 17.50—18, Hrv. 65, Kred. 85, Jugo 88.50—90, Lj. Kr. 127—128, Nar. 6950—7030, Prašted. 920—925, Srpska 152—153, Zem. 134—140, Etno 160, Ravna gora 80. — Ind. pap.: Guttmann 202.50—208, Slavonia 6.50—7, Slaveks 100—105, Danica 150—155, Drava 485—520, Šećerana 460—475, Osj. ljev. 175—190, Brog. vag. 300—305, Union 305—320, Isis 22—24, Ragusea 490—500, Trbovlje 481—485, Vevče 114—118, Nar. šum. 16, Piv. Sar. 280, Mlin 19.50—20, Oceania 255.

Belgrad. Narodna banka 7100, vojna odškodnina 432—441, 7% invest. posoj. 85.50—86.25, agrari 53.50—54.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 83.90, Živno 130.50, Hipo 7.10, Alpine 48.60, Leykam 9.60, Trbovlje 59.10, Kranjska industr. 37, Mundus 193.60, Slavonija 0.76.

Žito

Položaj za pšenico je, kakor je bilo predvideti radi manjšega povpraševanja oslabel, vendar so cene komaj za spoznanje popustile. Gornjebaška pšenica notira 247.50 Din nakl. post., spodnjebaška pa 246.50 Din nakl. post. Bilo je na našem trgu nekaj kupčije. Za koruzo je položaj neizpremenjen. Promptna času primerno suha baška koruza velja 240 Din nakl. post. Interesa za to blago slejkoprej ni. Pšenična moka se drži na bazi 360 Din za srednjedobro baško znamko. Oves velja bosanski Din 242.50, sremski pa Din 245—250 nakl. post.

V Ljubljani notirajo:

Deželni pridelki. (Vse samo ponudbe slov. p. plač. 30 dni, dob. prompt): pšenica bačka 80 kg 2% 290—292.50, za december 292.50—295, za januar 300—302.50, rž 72—74 kg 295—297.50, oves bač. ali slav. 295—300, koruza pop. suha 365.50—370, lapletska ocar. Ljubljana 315.50—320, ječmen bački 315.50—320, moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana, plač. pri odjemu 430—435.

Zaključeni so bili 3 vagoni moke. Tendenca neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica: bč. gor. bč. pot. in sr. 245—247.50, bn. 240—242.50; oves: bč., sr., bn., 245—250; koruza: bč. 237.50; ječmen: bč., sr., bn., 255—260, pol. bč. 285—290, bar pol. 295—300; krompir: beli medjim .101—110, slav. 105—110; moka: 0 g 350—360, št. 2 330—340, 5 310—320, 6 270—280, 7 255—265, 8 205—215; otrobi: bč., sr. 180—185; bn. 175—180. Promet: 13 vag. pšenice, 23 koruze, 1 ječmena, 9 in pol moke.

Budimpešta. Tendenca: medla. Pšenica: marec: 27—26.96, zaklj. 26.96—26.98, maj: 27.74—27.76, zaklj. 27.72—27.76; rž: marec: 25.10—25.02, zaklj. 25.000—25.02, maj: 25.54—25.44, zaklj. 25.42—25.44; koruza: maj: 28.80—28.76, zaklj. 28.72—28.76, julij: 29—29.04, zaklj. 29—29.02.

Les

Na ljubljanski borzi sta bila zaključena dva vagona hrastovih podnic. — Tendenca neizpremenjena.

Hmelj

Poslovanje v **Žatcu** je bilo mirno. Tudi v tranzitnem hmelju je bilo le malo prometa po 600 do 900 Kč brez carine. Razpoloženje je mirno in producenti radi oddajajo blago. Tudi v **Nürnbergu** je cena za tranzitni hmelj popustila. Cene so tlačene in notira sedaj tranzitni hmelj 65—95 mark.

Sveta življenje in vrvenje

Peter Klemen:

Slovenski kurir in njegova smola

(Popotni spomini izza dni po prevratu.)

(Dalje.)

XVII. POGLAVJE.

Druga polovica misije. — Izjalovljena vožnja proti Krfu. — Gospod Ivanovič v Milanu.

Druga polovica naše posebne misije, ki je bila ostala na Reki, ko smo mi 17. novembra zvečer odšli proti Dunaju, se je drugi dan

Hermann Sudermann, nemški dramatik in romanopisec, je umrl v starosti 71 let.

vkrcala na parnik Styria, da krene proti Krfu. A komaj so zapustili reško pristanišče, se je vijak zapletel v mrežo proti podmorskim čolnom. Cele štiri dni, od ponedeljka do četrtka, je stala ladja tam sredi vode, in nihče ni hotel pomagati jugoslovanskim potnikom na suho, nikogar ni bilo, da bi prerezal usodepolno žico, ki se je bila omotala okrog vijaka.

V četrtek šele sta prišla dva čolna in prepeljala naše »nasukane« delegate nazaj na Reko, odkoder so odpotovali še isto popoldne, v četrtek dne 21. novembra.

Šli so proti Št. Petru in odtod proti Trstu, da poizkušajo tam svojo srečo.

Bili so to gospodje: ravnatelj Ivanovič, tajnik Tone, ter doktorji: Jaka, Velesavljevič, Vrbanič, Žiška, Jelavič in Ivaniševič.

Vagon, v katerem so se vozili, ni bil ravno last družbe za evropske vagone s posteljami. Bili so vozovi druge vrste, kjer se po navadi vozijo četveronožci, ki nimajo mnogo zmisla za snago in slične navade nas razvajenih ljudi. Pa kaj se hoče? Žival je pač žival in ji je salon ravno toliko kot hlev, a gospod ravnatelj Ivanovič je tudi povedal, da je v tem slučaju šlo za dvonožne živali, ki so se šle konje in vole.

Zgodaj zjutraj so prišli v Trst, kjer so našli v vestibulu nekega hotela kratko prenočišče. Obrnili so se na policijsko ravnateljstvo, da dobe dovoljenje za potovanje v Benetke.

Dovoljenje so res dobili vsi razen Toneta, čigar ime je bilo — po pomoti seveda — izostalo na oni listini. In po pomoti tudi njegove prošnje niso oddali na kvesturi. Bila je to zahrbtna šikana nekega sopotovalca, ki se ga je hotel iznebiti za vsako ceno, a imena ne morem imenovati.

Doktor Jaka jo je mahnil spričo jasnih dokazov, da se potovalcem ne bo prav dobro godilo, domov. Prav je imel, in tudi jaz bi v takih razmerah ne bil storil drugače, zlasti če bi bil moral zapaziti, da sem komu trn v peti. In 23. novembra se je odpeljal v Ljubljano.

Tajnik Tone je začutil isto, a hotel je videti, kako se bodo stvari razvijale še oni in prihodnji dan, zato je ostal čez noč še v Trstu.

V svoje veselje in svojo žalost je moral spoznati, da ga na listo potujočih delegatov nalašč niso stavili, konštatirati je moral, da je nekomu na poti, a obenem je bil tako fin in rahločuten, da se je rajši umaknil, kot bi potoval z delegatom ,ki bi mu metal ves čas polena pod noge.

Dan pozneje, 24. novembra, je odšel tudi v Ljubljano. Gospod ravnatelj Ivanovič je bil v Trstu zbolel, a zdravnik mu je naročil, naj ostane dva dni v postelji, potem lahko potuje dalje.

Med njegovo boleznijo so naši sopotovalci Hrvatje odšli z ono kvesturno listino, ki jim je služila kot legitimacija, v Benetke.

Ravnatelj Ivanovič pa si je dobil medtem posebno dovoljenje tržaškega komandanta in, ko je okreval, je odšel za njimi.

Tako je gospod Ivanovič prišel v Milan, tako smo se tam dobili.

Sklenili smo po večerji, da odpotujemo skupno drugi dan v Rim, kamor so bili moji in Rudetovi sopotniki že odšli isti večer.

(Dalje.)

Car in Ljenin

Vsi komunistični poizkusi, vse zanikrno državno gospodarstvo v mestih nič ne pomeni, dokler živi ruski kmet. Ruskega kmetstva pa se v njegovem najglobljem bistvu vsi ogromni prevrati zadnjega desetletja skoraj niso dotaknili. V Rusiji je morda en milijon industrijskih delavcev, toda 23 milijonov kmetskih obratov, ki obsegajo poprečno po približno 12 hektarov in v katerih domuje 120 milijonov mož, žena in otrok, ki delajo od rane mladosti do smrti. Obdelovanje zemlje je življenjski vir tega naroda. Rusija ima tretjino vse plodne zemlje na svetu. Pred vojno je izvažala 28 odstotkov vsega žita, 21 odstotkov vsega surovega masla in 95 odstot. vsega lanu na svetu, dasi je gospodarila še po starem načinu. Tudi ob slabem povojnem gospodarstvu more ruska zemlja še rediti svoje orjaške milijone in dajati tudi še nekaj za izvoz. 23 milijonov potrpežljivih in poslušnih kmetskih družin, ki jim je mogoče odvzeti velik del sadov njihovega dela, je temelj neprimerljive trdnosti, na katerem morejo državni oblastniki brez skrbi uganjati svoje muhe in delati svoje poizkuse. Kakor je prej živel ruski kmet carje, velike kneze, generale, guvernerje in celo množico veleposestnikov in kapitalistov, tako živi sedaj sovjetsko plemstvo in njegovo uradništvo. Ruski kmetje se tega položaja čisto dobro zavedajo. Svoje mnenje so opredelili v duhoviti priliki o srečanju zadnjega carja in Ljenina v nebesih: »Zelo me veseli, Vladimir Iljič, da sem te slednjič našel. Vedno sem te že hotel vprašati, zakaj si me umoril in napravil revolucijo? Saj nisi nič izpremenil. Kmet mora vendar še vedno za vse druge delati, preje zame v Peterburgu, sedaj za vas v Moskvi. Samo vodko si za dva od sto zredčil, toda zaradi tega se vendar ne izplača revolucija!« (Erich Koch-Weser: »Današnja Rusija«.)

Hermann Sudermann na mrtvaškem odru.

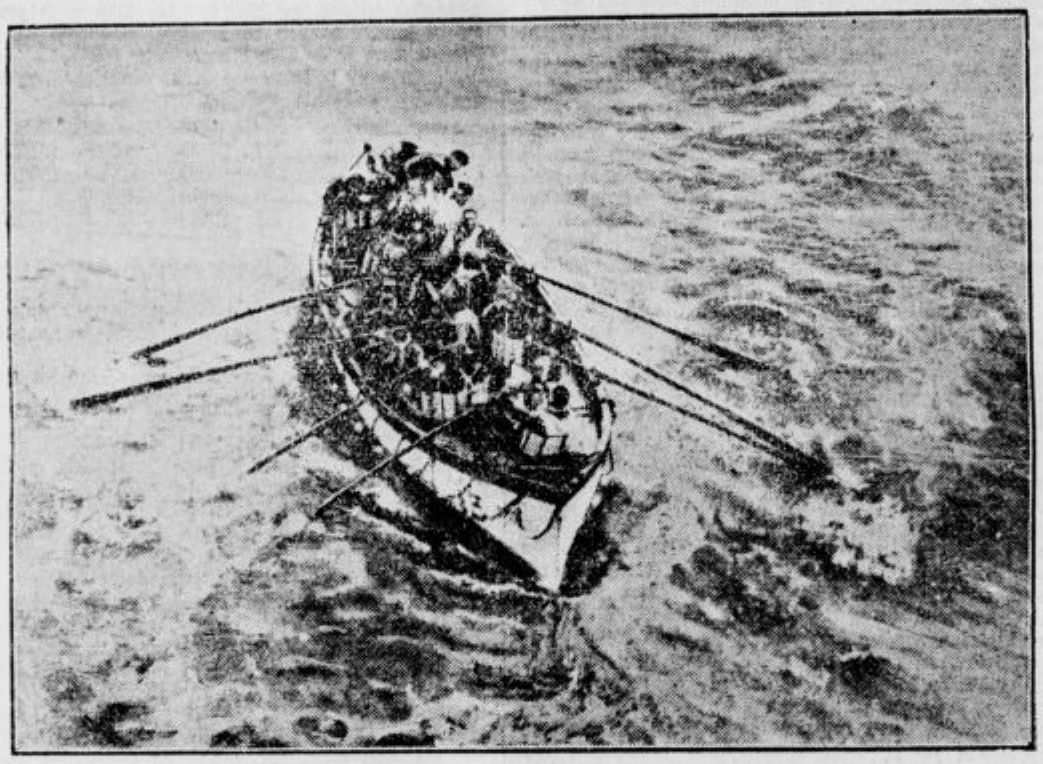

Rešenci s parnika »Vestris«, ki jih je sprejel na krov parnik »Berlin«.

Ruska vas štrajka

Ruski sovjeti so zopet enkrat v velikih stiskah zaradi pomanjkanja žita. Kmetje so oddali svojo mero v plačilo davkov, ostalo žito pa drže skrito, da ga zamenjajo za razno tihotapsko blago ali sploh za potrebščine, ki jih v državni trgovini ni dobiti. Vedno je tudi prilika, da tihotapcem prodajo žito po znatno višji ceni, nego jo plačuje država. Kmetsko prebivalstvo sedanjemu režimu ni naklonjeno — prav v zadnjem času se je razmerje še poostrilo — zato mu tudi noče iti na roko in gospodari na svojo pest. Vlada je zato glede preskrbe mest in krajev, kjer je letina odrekla, s kruhom, v veliki stiski; treba bo mleti žito na 85 do 90 odstotkov. Na kak izvoz žita letos niti misliti ni. Bati se je, da bodo kmetje prihodnjo pomlad nalašč posejali še manj žita.

Krotilec krokodilov pripoveduje

Francoski kapitan Wall je menda edini krotilec krokodilov, ki nastopa s celim tropom teh ne ravno privlačnih živali. Zelo zanimivo pripoveduje:

Popolnoma ukrotiti krokodilov ni mogoče. Edini način, po katerem se dajo obvladati, je ta, da človek neprestano vadi z njimi in jih nikdar ne izgubi izpred oči. Pa še potem človeka hitro pozabijo. Če jih doma spustim v ogrado na prostem, bi bilo zelo nevarno iti mednje, čim jih je solnce nekoliko ogrelo. Šele potem, ko jim začne koža od vročine pokati ter so prisiljeni, da se umaknejo v senco, so tako daleč, da morem z njimi vaditi. — Kadar človeka napade krokodil, je najboljša bramba v tem, da žival krepko udari po nosu, ki je pri krokodilu najobčutljivejša točka. V onih časih, ko je po ameriških in indijskih rekah gomazelo teh grdih pošasti, je bil lov nanje skrajno nevaren. Sedaj so iznašli zelo enostaven in nenevaren način. Na dolgo, močno palico pritrdijo kavelj, ki ga porinejo krokodilu v žrelo. Ko se žival zagrize v kavelj, jo potegnejo na suho in zvežejo. — Krokodil more na mestu požreti do 50 funtov mesa; vsekakor vztraja potem brez hrane, če treba, 2 do 3 mesece. V ujetništvu so glavna hrana krokodilov konjska in goveja pljuča in jetra, včasih tudi ribe. Dasi je krokodil po naravi mesojed, se vendar ne brani rastlinske hrane. — Vale se krokodili na severni polobli meseca junija in julija. Samica zleže 50—60 razmeroma majlinih belih jajc v pesek, jih pokrije s tenko plastjo peska in listja, potem pa se ne briga več zanje, dokler se ne izvale mladiči. Zanimivo je, da krokodili v ujetništvu, če smo divje ujeli, zimo prespo; če pa se izležejo v ujetništvu, potem čez zimo ostanejo budni. Krokodili so zelo trdoživi in dosežejo starost nad sto let.

Kapitan van Thuelen in njegovi častniki, ki so s parnikom »Berlin« kot prvi prihiteli na pomoč potapljajoči se »Vestris«.

V dveh - treh vrstah

Ne mara podoknic. — Pisateljica Sigrid Undset je odklonila o priliki prejema Noblove nagrade vsa počaščenja, podoknice z lampijončki itd. V svoji izjavi pravi, da časi niso primerni za hrupne slovesnosti. Najboljša proslava bo, ako se za božič revežem pomaga.

Prejemke predsednika francoske republike so zvišali od dveh milijonov na tri milijone 600.000 frankov.

Katastrofo »Vestris« so zakrivili črni kurjači, ki so zapustili svoja mesta in povzročili, da je ogenj ugasnil in so nehale delovati vse črpalke. Tudi bi bile žrtve manjše, ako bi bile ladje, ki so prejele klice na pomoč, takoj odplule na mesto nesreče. »Vestris« je bila v službi šele 15 let. — Tako izjavlja glavni inžener potopljene »Vestris«.

Schubert v nemškem pantheonu. V Walhalli pri Regensburgu, kjer se nahajajo doprsni kipi vseh nemških vodilnih mož, so 25. t. m. na slovesen način odkrili Schubertov kip.

Zasilno je moralo pristati pri Dunaju poštno letalo, ker je v gosti megli izgubilo orijentacijo in se je pokvaril motor. Potnikov ni bilo na krovu.

Pisma je odpiral dunajski pismonoša Balzarek. Pravi, da je iskal denarja, da pa je bilo 70 odstotkov pisem praznih in le v 30 odstotkih je našel plen. Denar je zapravil po nočnih lokalih.

60.000 šilingov je poneverila blagajničarka na kolodvoru v Linzu — Zemliczka.

Štirje roparski napadi na blagajne odnosno blagajnike so se izvršili minolo soboto v raznih krajih Porenja. Roparji so ušli in odnesli velike zneske.

Nagle smrti je umrl dunajski vseučiliški profesor in primarij dr. Paul Albrecht. Zadela ga je kap.

Panoramo bitke pri Raclavici, ki je nameščena v posebnem poslopju v Lvovu in je bila med svetovno vojno poškodovana, sta tekom letošnjega leta popravila in obnovila slikarja Rotwadovski in Harasimowicz.

Korupcijske afere. V francoskem parlamentu je socialistični poslanec Auriol odkril, da je neka velika delniška družba pri davčni napovedi s sodelovanjem visokega uradnika v finančnem ministrstvu ogoljufala državo za sto milijonov frankov. Prizadeti uradnik je pred odkritjem odložil svoje mesto in sprejel visoko službo v neki banki. Finančni minister Chergu je izjavil, da se takoj uvede preiskava in bivši uradnik izroči sodišču. — V mestni upravi v Tokiu so odkrili velike neredrnosti. Zaprli so 30 mestnih funkcijonarjev, od katerih sta dva v zaporu izvršila samoumor. Občinsko upravo razpuste.

*

V umetnostni razstavi je nekdo pokazal na neko sliko in rekel: »Kar sline se mi cede, ko jo gledam!« — »To je pa že čudno« — je pripomnil navzoči slikar — »kako se morejo komu ob pogledu na »Solnčni zapad« cediti sline?« — »Oh, oprostite; mislil sem, da predstavlja slika tihožitve z ocvrtimi jajci!«

*

Med gledališkimi igralci. Berlinski igralec Max Landa je nekega dne telefonično klical svojega stanovskega tovariša - komika Maksa Alberta. Oglasila se je Albertova hči, kateri je Landa rekel: »Tukaj Landa; rad bi govoril z vašim očetom.« — Čez trenotek se šegavo javi Albert: »Halo, tu največji nemški komik!« — »Oh, oprostite« — pravi Landa — »potem sem napačno zvezan!« — ter obesi slušalo.

Za duha in srce

W. A. Mozart: Requiem

Čisto svojevrsten utis je napravil na izredno številne poslušalce Mozartov Requiem, ki ga je proizvajalo dne 21. novembra pevsko društvo »Maribor« v frančiškanski cerkvi. Resen in hladen, kakor smrt sama, je rastel umotvor iz skrivnostnih dalj večnosti in neizprosno trkal ob duše, da so vztrepetale pred silo in veličino Nepojmljivega.

Že pri Introitu smo zaslutili, da bo podajanje primerno velikemu umotvoru.

Mogočno in vendar polna zaupanje je kipela proti nebu prošnja, ki jo je zapel zbor: večni mír daj jim, Gospod. Vedno silneje, vedno iskreneje je klicala duša: usmili se nas. V drznih postopih se je dvigal zbor vedno višje, sigurno je donel njegov spev, nobena težkoča ni mogla zaustaviti njegovega silnega zanosa. Odkrito moramo priznati, da nismo pričakovali tolike sigurnosti in preciznosti pri zboru, kakor jo je pokazal pri tej prvi svoji veliki preizkušnji.

Dies irae! Dan plačila! Strah pred sodbo, zavest krivic doni iz celega odstavka, ki je razdeljen v šest delov.

V trepetu pričakuje stvar Sodnika. Spoznanje krivde raste, ž njim raste tudi groza, strah in obup. Strahoten utis je napravilo mesto: quantus tremor, ki so ga basi izvrstno podali. Kakor da bi stopal dostojanstveno iz svojega prestola Kralj, ki ga obkroža zbor angelov, so pele violine, in kakor obupni klici pogubljenih so donela pihala. Utis »Dies irae« bi bil še silnejši, ako bi bilo podajanje bolj enotno in bi bile pavze, ki so med posameznimi deli zelo mučno vplivale, krajše ali pa bi bile sploh izostale. Orkester je svojo težko nalogo dobro izvršil, vendar pa ni bil tako precizen kakor zbor, ne pri vpadih in ne pri taktu. Malo več ritmične raznoličnosti bi poživilo celotno sliko in bi jo napravilo učinkovitejšo.

Ko je mračna malodušnost napolnila srce in duša v nemi bolesti čaka na obsodbo, se spomni obljub, ki jih je prejel Abraham in njegov zarod. Neumorno, vztrajno prosi zbor usmiljenja, neutrudljivo skoz 34 taktov opozarja večnega Sodnika na dane obljube.

Višek svoje izvežbanosti je pokazal zbor v ženialno zasnovani, učinkoviti fugi ob koncu celotnega dela: cum sanctis tuis in aeternum, ki stavi tehnično in glasovno izredne zahteve na zbor in orkester. Krepko, odločno, kakor spev zmagovalcev, ki korakajo proti domovini, je donela ta fuga; v razposajanem veselju je vriskalo srce, vedno hitrejši je korak, vedno veselejši je spev, čim bližje čuti duša domovino. Kdo bi se čudil, ako sredi splošnega veselja ne gre vse strogo po predpisih? Tudi mi bi bili malenkostni, ko bi našteval nekatera nedovoljena stranska pota, po katerih so od veselja skakali soprani in basi.

Mozart je v svojem »Requiemu« namenil glavno vlogo zboru, ki mora biti prvovrsten, ako hoče premagati vse težkoče, ki se kar kopičijo v »Requiemu«. Zbor »Maribora« je bil kos tej težki nalogi. Zbor je zelo dobro discipliniran ter je odpel tudi najtežje pasaže z občudovanja vredno sigurnostjo. Solidno podlago celemu zboru tvorijo krepki, polni basi, ki tudi pri najmočnejšem ff niso zašli v kričanje.

Tenor se je s svojo nežnostjo težko vstavljal silnemu navalu basov, ki so ga večkrat precej udušili. Alt je splošno ugajal, kadar je pa silil preglasno v ospredje, ni bila njegova rezkost posebno prikupljiva. Soprani so pogumno hrepeneli kvišku, večkrat so si prišli tudi za nekaj malega navskriž, posebno pri Christe eleison in pri končni fugi. Kadar bodo vsi soprani dosegli polnost ženskih glasov, bodo še učinkovitejši. Ostro staccato-petje najbrž ni čisto v duhu Mozartovem, je pa zato precej zanesljiva lestvica do zaželjenih višin.

Solisti so odpeli tri daljše stvari: Tuba mirum, Recordare, Benedictus. Sopran (ga. Skvarča), ki mu je namenjena v Requiemu uloga angela miru in sprave, je zvenel krepko, čisto in je pokazal vse vrline odlične Hubadove šole. Ko bi se bil sopran malo bolj ogrel in svobodno razgibal, si bi bil še bolj osvojil duše vseh poslušalcev. Alt je bil včasih malo indisponiran in ne v vseh legah enako vglajen, vendar je pa zvenel polno in se je včasih razvnel do velike sile. Tenor (g. Živko), je mnogo pridobil v Hubadovi šoli. Milina se je spojila z močjo in tako raste tenor v vedno večjo popolnost.

Bas (g. Neralić) ni mogel prav pokazati vseh svojih pevskih vrlin. Njegov glas, visok bariton, se je le s težavo ponižal do globin, ki jih predpisuje Requiem basistu. Radi tega je večkrat tudi ves četverospev bil brez zadostne podlage in je zvenel nekoliko prazno. Neugodno na proizvajanje je posebno vplivala slaba akustika v frančiškanski cerkvi. Radi slabe akustike niso mogle finese Mozartovega dela priti prav do veljave, vsled slabe akustike je močno trpela tudi dinamika, in tako je dobil človek utis, da je bilo proizvajanje preveč mehanično in premalo poduševljeno. V akustični, koncertni dvorani bi bil utis pač mnogo silnejši nego je bil v cerkvi.

Proizvajanje je pokazalo, da ima pevsko društvo »Maribor« v osebi g. stolnega kapelnika Gašperiča dirigenta, ki stremi po najvišjem, ki razume v skromnih razmerah in s skromnimi sredstvi s svojo energijo, potrpežljivostjo in sposobnostjo ustvarjati dela trajne vrednosti. Želimo, da bi se zbor ustalil in se krepko razvijal, ker je že zmožen razvoja, ki je pa mogoč le tedaj, če bo zbor v vztrajnem delu se vedno bolj izpopolnjeval.

—o—l.

* * *

»ČAS« XXIII, št. 2.

Novemberski zvezek »Časa«. Za tri dni zakasnel; čakati je moral, da so prišle iz strojev zadnje pole zbornika »Slovenci v desetletju 1918—1928«. — Razprave. Prva, posvečena stoletnici rojstva Leva N. Tolstega, je izpod peresa prof. dr. F. Grivca. V njej na kratko sicer, pa plastično poda Tolstega kot človeka, kot umetnika, kot filozofa, kristjana in sociologa. »Goethe je velik umetnik, a Tolstoj je neizmerno večji človek. Zapadni umetniki presegajo Tolstega po tehniki in artizmu, Tolstoj pa jih presega po duši in idealizmu.« Na drugem mestu stoji prvi del dr. J. Lavričeve razprave o strukturi naših financ z mnogimi dobrimi, načelno važnimi izvajanji. Imenujem razpravljanje o avtonomnih financah na str. 70 nasl., o državnem pridobitnem gospodarstvu na str. 74 nsl., o indirektnih davkih na stran. 78 nasl. — Obzor je posvečen vzgojeslovnim vprašanjem. A. U. poroča v članku »Problem etične kulture« o svetovno-razvojni usmerjenosti t. z. Vidovičevega pokreta v Sarajevu, opirajoč se na Vidovičeve publikacije in ozirajoč se na Arsićev spis »Moralna kriza našega društva« in Živkovićev »Problem etičke kulture«. Ta pojasnitev idejne plati t. zv. Vidovičevega pokreta je bila tudi pri nas potrebna. — V drugem preglednem članku poroča prof. dr. K. Ozvald o uspehih osnovnošolske reforme v Avstriji, ki jih je letos študiral na več dunajskih šolah. Referatu je dodejal kritične pripombe, naglašajoč, da je osebnost učiteljeva tisti faktor, od katerega je slednjič vse odvisno. — Ocenjen je 3. snopič Slov. bijogr. leksikona. Zelo upravičena je zahteva, naj se nomenklatura izpopolni. — V beležkah odgovarja A. U. dr. K. Lugmayerju, ki je v svojem časopisu »Die Neue Ordnung« polemiziral ž njim, toda se v izvajanju naslanjal na netočen nemški prevod iz »Časa« XXII, 181 nsl. — Po obsegu je ta zvezek pod normalom (3 pole), pač zato, ker je bil prvi za pol pole nad normalom. Po vsebini pa je bogat, aktualen. — »Čas« izhaja mesečno v zvezkih po 3 pole. Naročnina 60 Din na leto. Naroča se pri upravi »Časa«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportažni oddelek.

MI TRDIMO SAMO TO KAR MOREMO TUDI DOKAZATI

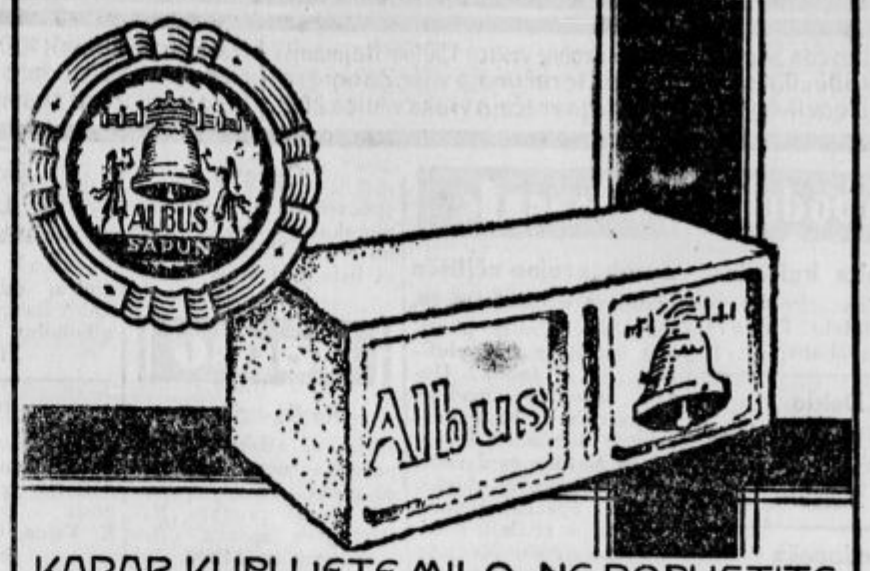

KADAR KUPUJETE MILO, NE DOPUSTITE DA SE VAM DA NAVIDEZ NAJBOLJŠE MILO

ZAHTEVAJTE IZRECNO

ALBUS-MILO

ALBUS-MILO SE IZDELJUJE IZ NAJBOLJŠIH MASTI, VARUJE PERILO IN GA ABSOLUTNO NE KVARI DOSLEJ GA NI NADKRILILO NITI ENO MILO

Sport

Včerajšnji nogometni turnir je našemu sportu podal nov nauk. Tako igralci, kakor tudi občinstvo je videlo, da se tudi v slabem vremenu lahko igra. Take igre, pa bodisi tudi v snegu, so nekaj čisto ob sebi umljivega, na Dunaju, v Pragi, še celo v Zagrebu se sezona redko prekine. In ravno v tem je krivda, da naša moštva pridejo v formo ponavadi šele koncem sezone, čez zimo pa zopet padejo, mesto da dvignejo formo. Upamo, da bodo vodstva naših klubov v letošnji zimi v sporazumu z L. N. P. skušali držati svoja moštva s tekmami v formi, kar bo brez dvoma pokazalo svojo dobro stran spomladi. Pri včerajšnjih tekmah je igra dveh moštev trpela, ker se igralcem ni »zdelo« v takem nastopiti, Svoboda in Primorje sta pa nastopila kompletna, kar je pohvale vredno. Prepričani smo pa, da bo tudi v tem oziru pri igralcih zmagala sportna zavest in bodo spoznali tudi ti pravi namen teh tekmovanj.

S. K. Ilirija : S. K. Svoboda 5:3 (1:1).

Oslabljena Ilirija, z rezervo v golu, branilcu in halfih, ojačena z Vodebom in Kirbišem kot srednjim krilcem, je imela težko nalogo zavračati izborno moštvo Svobode, katera predstavlja skoro nekako reprezentanco bivših drugorazrednih klubov. Koser in Bončar sta dva napadalca, s katerima mora vsaka obramba resno računati. Stranska halfa sta dobro vršila svojo nalogo, posebno Boncelj, medtem ko smo na centerhalfu videli v Gaberščku že boljšega igralca. Branilca sta pridno razdirala napade Ilirije, izborni golman je pa držal več ostrih in nevarnih strelov. Pri Iliriji sta se Verovšek in Dekleva trudila, vendar ni veliko manjkalo, pa bi bil ves trud brezuspešen. Stranska halfa kakor tudi branilca sta bila zelo nesigurna, Kirbiš kot centerhalf se ni mogel znajti v nenavajeni okolici. Vse lepe poteze, ki jih je skušal napraviti z napadom, so vstale neizrabljene. Dobro je igralo desno krilo, vendar predolgo zadrževanje žoge škoduje celemu napadu. Desne zveze ni bilo opažati v odločilnih momentih, manjkal mu je tovariš na centru iz rezerve. Levo krilo je sicer zabilo dva gola, vendar je bila igra tega krila slabša od desnega. Svoboda zabije prvi gol in vodi skoro do polčasa, ko Ilirija izenači. Več lepih prilik napad Ilirije ne zna izkoristiti. V drugem polčasu doseže Ilirija dva gola, po krivdi vratarja in obrambe pa Svoboda izenači. Žoga se brezmiselno nabija, Ilirija z dvema goloma doseže sicer zasluženo zmago, vendar bi tudi neodločen rezultat ali pa še celo zmaga Svobode ne presenetila. Sodil je g. Cimperman povprečno, grešil je mnogo glede ofsidov.

ASK Primorje : ZSK Hermes 6:1 (2:1).

Ta igra bi kmalu prinesla presenečenje. Hermes je nastopil brez najboljših moči. Brez izbornega Serneca, Marinka, Kremžarja se je v naprej videla visoka zmaga kompletnega Primorja. Da je imel Hermes boljše halfe, ne vemo kako bi izpadlo. Takoj pri prvem napadu je moral Čamernik izstopiti vsled obolele noge, in Primorje je igralo skoro 10 minut z 10 ljudmi. V tem času je trio Hermesa stalno ogrožal vrata Primorja, dosegel vodilni gol, imel pa je smolo in ni mogel v celem prvem polčasu izkoristiti niti ene šanse. Tudi Primorje ne izkoristi vseh zrelih prilik, vendar mu je napad odločnejši in zabije v tem polčasu dva gola. Slamič v levi zvezi se je pokazal zelo nevaren napadalec, samo na centerhalfu je bila vrzel, katere Zemljak ni mogel zamašiti. V obrambi je pa zopet izborno igral Svetic, in bil najboljši mož na polju.

V drugem polčasu je pa moral Hermes kloniti, ker ni vzdržal tempa in Primorje doseže še štiri gole, večji uspeh je pa preprečil izborni golman Šiškarjev, ki je reševal že gotove gole. Posebno Šiškarjem bi svetovali, da opuste prerekanje, ako se kakšna akcija izjalovi. Žogo hitreje od sebe, pa se ne bo treba kregati, vsak napad pa umljivo ne sme uspeti. Igra je precej trpela vsled nastopajoče megle, ki je zadnjih 8 minut onemogočila pregled igre, tako sodniku kakor občinstvu. Sodnik Deržaj je tekmo vsled disciplinirano sti obeh moštev dobro vodil, izpregledal je pa obema kluboma po par rok v kazenskem prostoru. Obem tekmam je prisostvovalo okoli 200 gledalcev.

Zagreb:Graz 5:1 (1:1)

To jubilejno srečanje je Zagreb odločil v svojo korist. Da je bil napad v postavi, kakor jo je predvidevala sportna kritika, bi Graz s še večjo goaldiferenco odšel z igrišča. Tako pa napad v postavi Wolf, Hitrec, Perška, Babič, Jeren ni mogel nuditi igre, kakršno bi moral z ozirom na izvrstno igro obrambe in krilcev. Sijajen je bil zopet naš mednarodni srednji krilec Premrl. Graško moštvo, čeprav v najjačji postavi, je zelo zaostajalo za igro od prejšnjih srečanj. S to visoko zmago je Zagreb v desetem srečanju dosegel izenačeno goaldiferenco, ki se glasi 14:14. Tekmo, kateri je prisostvovalo okoli 4000 ljudi, kar je za ta čas rekorden obisk, je sodil prerigorozno g. Arlavi.

Belgrad: B. M. S. K. : Obilić 2 : 2. Tekma za zadnje mesto ni prinesla definitivne odločitve in bo boljša gaoldiferenca odločila zadnje mesto v tabeli. — *B. S. K. : Soko 4 : 0.* Sigurna zmaga B. S. K., s katero si je zasigural vodstvo v tabeli.

Babić, bivši član zagrebških purgerjev, o katerem smo poročali, da se je prijavil dunajskemu Rapidu, se je težko ponesrečil. Pri nedeljski prvenstveni tekmi z Austrio mu je Tandler spodnesel nogo in si je Babič pri tem zlomil roko. Pač nesrečen slučaj pri prvem nastopu.

A. S. K. Primorje, lahkoatletska sekcija. — Sklicujem za danes dne 27. t. m. sejo sekcije in vabim vse aktivne atlete, da radi velevažnega tekmovanja prisostvujejo. — Seja se vrši v klubskem tajništvu, Masarykova 1, ob 18.15. — Načelnik.

SPORTNI DOGODKI.

Holandska je igrala doslej 100 meddržavnih tekem, od teh 44 z Belgijo, 13 s Švedsko, 12 z Nemčijo, 10 z Dansko. — Borba Zagreba proti Gradcu se je zaključila z zmago Zagreba 5 : 1; »obojestranska slaba igra, zmaga zaslužena, a številke vseeno previsoke.« — Na Dunaju: Hertha : Admira 1 : 0, Sportklub : WAC 2 : 3, Vienna : Wacker 1 : 1, Nicholson : BAC 4 : 2, FAC : Slovan 2 : 1. Admira gre v Bologno igrat. — V Italiji Torrino 14 točk, Milano 12, Pro Patria 10. — Visla si je z 42 točkami priborila prvenstvo Poljske, Varta jih ima 40.

Jugoslavija je kot druga priglasila svojo udeležbo v tekmi za Davisov pokal. — Suzana je dosegla v osmih letih 30 krat svetovno prvenstvo, 15 krat na prostem, 15 krat v halli.

Olimpijske igre so dale Francozom veselje za hockey in so osnovali sedaj posebno hockeysko šolo. V hockeyu na ledu se bodo vršile evropske prvenstvene tekme v Budimpešti od 20. jan. do 3 februarja 1929.

Zorilla je plaval 400 m na hrbtu v 5:47.4.

Dolgo časa je nemški bokser Schmeling v Ameriki počival in čakal, sedaj je vendarle prišel na vrsto. V Madison Square Gardenu (Newyork) se je boril z Montejem v boju, določenem na 10 rund. V 8. rundi je bil Monte k. o., Nemcu so zelo ploskali. Ta boj je bil okviren boj, ki nič ne nese, a je odprl Schmelingu pot do boja, v katerem bo on glavna točka. Potem bo pa že neslo.

Specijalna trgovina za radio-amaterje

RADIOVAL

Ljubljana, Kongresni trg 3

Opozarjamo na novo pošiljko:

slušalk v vseh cenah,

praktičnih kaset ‚Sava' za sestavo detektor-aparatov,

žic, akumulatorjev itd.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 27. novembra: 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 17: Lahka glasba, Radio-orkester. — 19: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik. — 19.30: Človek in žival, predava prof. Pengov. — 20: Dvo in trospevi s spremljevanjem klavirja. Pojejo gđna. Vedral, Korenčan in Sok, nato koncert radio-orkestra. — 22. Poročila.

Sreda, 28. novembra: 12.30: Reproducirana glasba in borznaporočila. — 18: Pravljice, pripoveduje pisatelj Milčinski. — 19: Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec. — 19.30: Vpliv grške in rimske kulture na evropski razvoj, predava univ. prof. dr. Bradač. — 20: »Othello«, drama. Za tem Radio-orkester. — 22: Poročila.

Četrtek, 29. novembra: 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18.30: Obdelavanja glasba in borzna poročila. — 18.30: Obdelavanje na, poučuje prof. Gruden. — 19.30: Zgodovina Slovencev, predava prof. Kranjec. — 20: Schubertov večer. — 22. Poročila.

Petek, 30. novembra: 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18.30: O gospodinjstvu, predava gdč. C. Krekova. — 19: Francoščina, poučuje dr. Stane Leben. — 19.30: Ljudska umetnost, predava dr. Stane Vurnik. — 20: Adamič: Ecce dolor, poje zbor »Ljubljane«. Nato simfonični koncert godbe Dravske divizije. — 22. Poročila.

Drugi programi

Torek, 27. novembra.

Zagreb: 17 Koncert radio kvarteta. Jugoslovanska glasba. — **Praga:** 12.30 Opoldanski koncert — 16.30 Koncert češke filharmonije — 20 Kabaretni večer — 21 Koncert — 22.20 Lahka glasba. — **Leipzig:** 20.15 Koncert glasbe d'Alberta — 21.15 Klavirski koncert — 22.30 Plesna glasba. — **Stuttgart:** 16.15 Popoldanski koncert — 20 Arije za bariton; nato zabavna glasba. — **Bern:** 17 Orkestralna glasba — 20 Koncert — 22 Orkester. — **Katowice:** 18 Komorna glasba — 19.30 Prenos iz opere: Sigmund August, opera (Joteyko). — **Rim:** 17.30 Instrumentalni in vokalni koncert — 20.45 »Z bogom »mladost« opereta (Pietri). — **Berlin:** 16.30 Zabavna glasba — 20 Zabava — 20.50 Kvintet op. 34 (Brahms). — **Dunaj:** 11 Koncert kvarteta — 16 Popoldanski koncert — 19.30 Vijolinski koncert; nato večerni koncert orkestra. — **München:** 17.30 Koncert tria — 20 »Salvator«, igra z glasbo v 5. dej. — **Budapest:** 17.45 Simfoničen koncert — 19.30 Prenos iz opere; nato koncert ciganske kapele.

Rabite

Tungsram

barium-elektronke

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Začetek ob 20.

Torek, 27. novembra: »Krog s kredo.« Red B.
Sreda, 28. novembra: Zaprto.
Četrtek, 29. novembra: »Živi mrtvec.« Red A.
Petek, 30. novembra: Zaprto.
Sobota, 1. decembra: »Herman Celjski.« Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

OPERA:

Začetek ob pol 20.

Torek, 27 novembra: Zaprto.
Sreda, 28. novembra: »Čarobna piščal.« Red A.
Četrtek, 29. novembra: Zaprto (generalka).
Petek, 30. novembra: »Lepa Vida.« Slavnostna predstava. Premijerski abonma.
Sobota, 1. decembra: Ob 15: »Prodana nevesta.« Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Mariborsko gledališče

Torek, 27. novembra ob 20. uri: »ADIEU MIMI«. Premijera.

Prireditve in društvene vesti

Frančiškanska prosveta v Ljubljani vabi danes ob 8. zvečer k filmskemu predavanju. Nato se vrši občni zbor.

Vsaj dinar

za Slovensko Stražo

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

II. NADSTROPJE

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1·50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. | Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službo dobe

Hotelska kuharica
se sprejme. Predstaviti se je v hotelu Tivoli, Ljubljana.

Dekle
za vsa hišna dela, dobrih krščanskih staršev, lahko začetnica, ne pod 20 let, se išče. Dunajska c. 65.

Jedonoša
z lepo pisavo, se takoj sprejme. Restavracija pri »Črnem Orlu«, Maribor.

Šivilja
ki zna urno in brezhibno šivati na stroju za pletenine, se sprejme takoj. Naslov v upravi pod »Šivilja« št. 11.609.

IŠČEM VAJENCA
za pekovsko obrt. Pekarna Lopan, Celje.

Kuharica
se sprejme v župnišče. Grahovo pri Cirknici.

Strojnik
ki bo opravljal obenem tudi delo kurjača, se išče k parni žagi. Ponudbe na upravo tega lista pod »Strojnik-kurjač«.

Službe iščejo

Učenka
z abs. 3. mešč. razr. želi vstopiti v trgovino z mešanim blagom na deželi. Ponudbe na upravo pod št. 11.600.

Zaslužek

Veliko denarja
lahko zaslužite, ako prodajate pri privatnih strankah naš povsod iskani predmet. Za vzorec kakor navodila vposlati 10 Din. - Rozman, Maribor, poštni predal št. 2.

Vnajem

Skladišče
v bližini kolodvora, se odda. Naslov pove uprava lista pod št. 11.528.

Pouk

Zaseb. krojno učilišče
Ljubljana - Stari trg 19,
sporoča cenjenim pletilnim industrijam in pletiljam, da je dobil z Dunaja najnovejše modele, po katerih se bo poučevalo v **decembru** krojenje za pletilne garderobe, jopice, pouverje, obleke, plašči. - Specijalen pouk krojačem o civilnih oblekah, uniformah. Šiviljam, nešiviljam najnovejši modeli, tudi za perilo. Revnejšim ugod. plačilni pogoji. Brezplačna preskrba služb. Izdelava krojev. - **F. Potočnik,** vodja tečajev, izprašan in diplomiran v inozemstvu.

Denar

Za 50.000 Din
posojila, dam brezplačno stanovanje. Vidi oglas v rubriki »Stanovanje«.

Družabnika
se sprejme z vlogo 100.000 Din za povečanje dobro idoče tovarne. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Opeka«.

Stanovanja

Brezplač. stanovanje
z vrtom, parket, elektrika, dobi stranka, ki **posodi 50.000 Din.** - Naslov pove uprava »Slovenca« pod **št. 11.591.**

Meblirana soba
s posebnim vhodom, parketom in elektr. razsvetljavo, oddam s 1. dec. - Naslov v upravi št. 11.607.

Separirana soba
se odda solidni osebi. - Naslov v upravi lista pod št. 11.597.

Sobica
se odda solidni gospodični. Naslov v upravi pod št. 11.598.

Prodamo

Koks
suh, 80 Din (100 kg) vedno na zalogi. - **Mestna plinarna.**

Oprava
špecerijska in delikatesna, skoraj nova, se ugodno proda. Naslov v upravi lista pod štev. 11.470.

Radio

Radio-aparat
štiricevni »Hartlej«, popolnoma nov, sprejema 40 postaj, 30 na zvočniku, poceni prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 11.608.

Posestva

Proda se vodna moč
100 k. s. s turbino in poslopjem, 28 m dolžine, 16 m širine, cca 12 m višine, poleg z vodno žago in cca 4 orale zemlje. - Isto se nahaja v lepem kraju Slovenije, oddaljeno 5 minut od železniške postaje, pripravno za vsako večjo industrijo. Ponudbe pod šifro »Industrija 100 k. s.« na upravo tega lista.

Kupimo

Pisalni stroj
dobro ohranjen, kupim. Ponudbe z navedbo znamke in cene stroja na upravo »Slovenca« pod »Stroj« št. 11.499.

Bukov žir
in **hrastov želod** kupujemo vsako množino. — »FRUCTUS«, Ljubljana, Krekov trg 10.

Kupujemo:
zlato, srebro, platin in plačamo 1 srebrno krono Din 3.60, 2 srebrni kroni Din 7.20, 5 srebrnih kron Din 18.—. - Prevzamemo tudi vse druge kovine in plačamo najbolje. - **Tovarna za ločenje dragih kovin,** Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta 8.

Obrt

Patent divani
v modernih vzorcih pliša, otomane od 550—850 Din priznano najsolidnejše kupite pri **Rudolfu Sever,** tapetništvo, Marijin trg 2.

Gostilna pri Lavtižarju
na Sv. Petra cesti št. 83, je vsak dan ob petih zjutraj odprta, kjer se dobi: kava, mleko, čaj in alkoholne pijače po nizki ceni.

Perje
vsako množino, čiščeno, neizčiščeno, nečehano - kokošje, purje, račje in gosje - prodaja tvrdka **E. Vajda, Čakovec,** Medjimurje.

Samo 26 do 28 Din plačate
za podplatanje **ženskih** čevljev in 32—38 Din za podplatanje **moških** čevljev. Tudi vse čevlje z gumijastimi podplati in snežne čevlje sprejema v popravilo po najnižjih cenah »Brzopodplata«, Tattenbachova ulica 14.

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer, Ljubljana, Sv Petra cesta 25

Najboljši švicarski pletil. stroj »Dubied«
samo pri **Jos, Petelinc, Ljubljana** (poleg Prešernovega spomenika) ob vodi.

Čevlje
najbolj ugodno kupite pri Janko Kos-u, čevljarju, Ljubljana, Tržaška cesta, »Stan in dom«.

Puhasto perje
kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din **L. Brozović, kem čistiona perja, Zagreb, Ilica 82.**

Razno

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah.
ČERNE, juvelir, Ljubljana.
Wolfova ulica št. 3.

Dr. G. PICCOLI, lekarnar v Ljubljani priporoča pri zaprtju in drugih težko ah želodca svojo preizkušeno
Želodčno tinkturo

Krušno moko in rženo moko
vedno svežo, kupite zelo ugodno pri
A. VOLK. LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Koruzo
za krmo in prehrano, kakor koruzni šrot in vse druge mlevske izdelke dobite najcenje pri
FRAN POGAČNIKU
Ljubljana, Dunajska c. 36.

Novost! Novost!
Dveletno jamstvo!
Za Miklavža in Božič
samo 150 Din
patentno polnilno pero Everdry s **takoj** sušečim črnilom. Dopisnica zadostuje na zastopnika: **G. Benedika, Bled.** Pošlje po povzetju!

Inserirajte v „Slovencu!“

Zahtevajte znamko **„TRETORN“** Galoše in snežni čevlji **„TRETORN“** nimajo tekmeca

Največja razprodaja na celem svetu zaradi svoje prvovrstne kakovosti
Lipton čaj
Društvo Lipton Ltd, London
Zastopstvo in skladišče za Slovenijo, Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, Bosno, Hercegovino in Črno goro
Nikola Stankov, Zagreb, Prilaz 75
Prodaja s skladišča ali direktno iz Londona, Iščejo se krajevni zastopniki

Objava.

V ponedeljek 26. t. m. otvarja se zopet trgovina s čevlji kakor tudi čevljarna v Šelenburgovi ulici štev. 1 (preje Fr. Szantner). **Sprejemajo se kakor preje naročila po meri in vsa druga popravila po znatno znižani ceni.** Vsa dela vrše tudi nadalje bivši nastavljenci prejšnje trvdke.

SLAVKO RUS
URAR IN TRGOVEC
TILČI MACHER
POROČENA
24. NOVEMBRA 1928
LJUBLJANA ŠKOFJA LOKA

Moderen!
Trpežen!
Krasen!

The Rex Co.
Ljubljana
Gradišče 10 - Telefon 2..68
Prospekti zastonj!

Avtomobilisti!

Vaš motor se je ustavil! - Ne veste si pomagati! - Zakaj? - Ker ne poznate njegovega delovanja, njegov ustroj. - Vse to Vam razjasni

„Teoretični tečaj za že izprašane avtomobiliste“

ki ga otvori v mesecu decembru

Šoferska šola K. Čamernik
Dunajska cesta št. 36. — Telefon 2236.

Radio

Nauk o radiotehniki
Spisal Leopold Andreé
Broširan Din 60·—, vezan Din 76·—
Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Sir Arthur Conan Doyle:

Izgubljeni svet

11

(The lost world.)
Roman.

Bodite, prosim, tako prijazni in se poslužite kot pepelnice one male japonske posode na bambusovi mizici, katere se dotika vaš levi komolec.«

Vse to je mrmral zase kot profesor, ki govori k svojim dijakom. Zasukal je svoj stol tako, da bi mi gledal lahko v obraz, in je sedel pred menoj, puhajoč dim v oblakih, kot velikanska žaba z nazaj vrženo glavo in ošabnimi napol zaprtimi očmi. Nenadno se je zasukal na stolu, da sem videl samo njegove skuštrane goste lase in rdeče, štrleče uho. Brskal je po kupu papirjev na pisalni mizi. Potem se je zopet zavrtel proti meni in držal v roki nekaj, kar sem smatral za dokaj razcapano risanko.

»Zdaj pa vam hočem povedati nekaj o Južni Ameriki,« je pričel. »Lepo vas prosim, da obdržite vse pripombe zase. Predvsem vam moram povedati, da ne smete nikjer, na noben način prav nič objaviti, kar vam bom pripovedoval, v kolikor vam ne bom izrecno dovolil. Sicer sem trdno prepričan, da vam nikoli ničesar ne dovolim. Ali vam je zdaj stvar jasna?«

»Gospod profesor, stavite mi jako trde pogoje,« sem rekel. »Dobro premišljeno poročilo vam gotovo ne bi...«

Spustil je svoj zvezek zopet na mizo. »No, potem je stvar končana!« je odgovoril. »Klanjam se, gospod, zbogom!«

»Ne, ne!« sem zakričal, »saj pristanem na vse vaše pogoje! Kakor vidim, mi ne preostaja nič drugega.«

»Popolnoma nič,« je pritrdil.

»Dobro, obljubujem vam torej vse, kar hočete.«

»Častno besedo!«

»Pod mojo častno besedo!«

Nezaupno me je pogledal s svojimi izzivajočimi očmi: »Sicer pa, koliko se pravzaprav smem zanašati na vašo čast?« je vprašal.

»Gospod profesor, vse ima svoje meje!« sem se razvnel. »To pa je že reveč nevljudno. Še nikoli me ni nihče tako žalil v celem mojem življenju!«

Moja jeza ga je menda bolj zanimala kakor odbijala.

»Okrogla glava,« je zamrmral. »Brahicefalna oblika. Sive oči in črni, nekoliko po zamorsko oblikovani lasje. Najbrž bo Kelt...

»Irec sem, gospod profesor.«

»Irec iz Irske?«

»Da, gospod profesor.«

»V tem slučaju je seveda stvar lahko umljiva. No torej, obljubili ste mi, da ne boste zlorabili mojega zaupanja. Sicer — moram takoj pristaviti — ne bo to zaupanje nikakor popolno, vendar pa sem pripravljen in vam sporočim neke, vsekakor zanimive podatke. Znano vam je menda, kako sem pred dvemi leti potoval po Južni Ameriki, kar bo zavzelo odlično mesto v znanstveni zgodovini. Namenjen sem bil takrat zbrati nekatere podatke, ki bi lahko ugotovili resničnost marsikaterih Wallaceovih in Batesovih nazorov. Dejstva, ki sta jih sporočila, sem moral opazovati pod istimi razmerami, v katerih sta pisala svoje beležke. Če ne bi imelo moje potovanje nobenega drugega cilja, bi še vedno ostalo vredno spomina. Toda čudna slučajnost, katero sem tam doživel, je znanstvenemu raziskovanju odprla popolnoma nove naloge.«

»Najbrž veste — ali pa tudi morebiti ne, kaj hočemo v tej napol izobraženi dobi! — da so marsikatere pokrajine ob reki Amazonki še malo preiskane in da ima velika reka dokaj pritokov, izmed katerih mnogi dozdaj niso bili natančno zabeleženi na zemljevidih. Prodreti sem hotel v to malopoznano zaledje in si ogledati njegovo živalstvo, ki mi je že preskrbelo gradivo za več poglavij veličastne, široko zasnovane zoološke razprave, ki pomeni moje življenjsko delo.«

»Po končanem poslu sem moral prenočiti nekoč v indijanski vasici, ki leži ob ustju nekega pritoka (njegovo ime in lego vam moram zamolčati), ki se zliva v Amazonko samo. Prebivalci so spadali k Cucuma Indijancem; bili so miroljuben, a propadajoč narodič, katerega duhovne zmožnosti so kvečjemu za spoznanje presegale one povprečnega Londončana. Že na poti tja, proti vodi, sem ozdravil več teh domačinov. Moja osebnost je naredila nanje mogočen vtis, in torej nisem bil presenečen, da so nestrpno pričakovali mojega povratka, Razumel sem jih po kretnjah, da je nekdo nujno potreben moje zdravniške pomoči. Sledil sem glavarju, ki me je peljal v neko kočo. Čim sem vstopil, sem se prepričal, da je bolnik, h kateremu so me pozvali, pred kratkim izdihnil. Na moje začudenje pa ni bil Indijanec, temveč bel človek, in sicer bel v pravem pomenu besede. Imel je namreč kakor lan svetle lase in kazal vse znake belinca. Oblečen je bil le še v cunje in jako shujšano telo je pričalo, da je dolgo stradal. Kolikor sem razumel, kar so mi pripovedovali domačini, je bil to popolnoma neznan človek, ki je k njim pritaval sam in grozovito izčrpan naravnost iz globine pragozda. Poleg postelje je ležal popotnikov nahrbtnik in sem pregledal njegovo vsebino. Na nekem jermenu je bilo s črnilnim svinčnikom zapisano njegovo ime: Maple White, Lake Avenue, Detroit, Michigan. To je ime, pred katerim se bom vedno spoštljivo odkrival, in se bo, brez pretiravanja povedano, imenovalo vedno z mojim, ko oceni znanost po zaslugi to vprašanje. Vsebina v torbi je jasno kazala, da je bil mož potujoč umetnik in pesnik, ki je iskal snov za svoje vstvarjanje. Našel sem tudi veliko pesmi. Ne morem sicer reči, da bi se posebno spoznal na te stvari, imel pa sem vendar vtis, da niso baš pomenile kaj posebnega. Našel sem potem še več slik s prizori iz rečnega življenja — tudi nič posebnega — slikarske barve, škatljico z barvno kredo, več čopičev, tole zakrivljeno kost, ki jo vidite na moji mizi, en zvezek Baedekerjeve izdaje »Metulji in veše«, cen revolver in nekaj nabojev. Kar se tiče ostale potovalne opreme, je menda sploh ni imel ali jo je porazgubil tekom dolgega potovanja. To je bila vsa zapuščina tega čudnega amerikanskega cigana.«

»Ljudska knjižnica iz zakladnice jugoslovanske knjigarne v Ljubljani«: 24. zvezek: A. Marby, HANKA. Lužiško-srbska povest. Din 22, vez. Din 30. — 25. zvezek: Haggard, HČI CESARJA MONTEZUME. Din 32, vez. Din 42. — 26. zvezek: Lorenzini, STORŽEK IN NJEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE. Din 14, vez. Din 22. — 27. zvezek: Pregelj, OTROCI SOLNCA. Din 24, vez. Din 32. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. Din 28, Din 40.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Miha Krek.